

PODZEMNO SKLADIŠTE PLINA d.o.o.

Zagreb, Veslačka 2 – 4

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O STANJU DRUŠTVA ZA 2017. GODINU

Direktor:

Krešimir Malec, dipl. pol.

Zagreb, travanj 2018. godine

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
POPIS SLIKA	3
POPIS TABLICA.....	4
1. IZVJEŠĆE UPRAVE O STANJU DRUŠTVA.....	5
2. NATURALNA REALIZACIJA.....	12
2.1. KOMERCIJALNO POSLOVANJE.....	12
2.2. UPRAVLJANJE SKLADIŠNIM KAPACITETIMA	16
2.3. ODRŽAVANJE SUSTAVA SKLADIŠTA PLINA	19
2.4. IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI I UPRAVNI POSTUPCI.....	21
3. DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE.....	23
3.1. ZAŠTITA I OČUVANJE OKOLIŠA, ZAŠTITA ZDRAVLJA I	23
SIGURNOST ZAPOSLENIKA	23
3.2. SUSTAV UPRAVLJANJA KVALITETOM.....	26
4. RAZVOJ I INVESTICIJE.....	27
5. TEMELJNA FINACIJSKA IZVJEŠĆA	35
5.1. RAČUN DOBITI I GUBITKA.....	35
5.2. IZVJEŠTAJ O FINACIJSKOM POLOŽAJU/BILANCA.....	42
5.3. IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA	44
5.4. FINACIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	45
6. UPRAVLJANJE RIZICIMA	47
7. UPRAVLJANJE LJUDSKIM POTENCIJALIMA	51
8. PLANIRANI DALJNI RAZVOJ DRUŠTVA.....	52
9. VAŽNI POSLOVNI DOGAĐAJI NAKON 31. 12. 2017. GODINE.....	55

POPIS SLIKA

<i>Slika 1. Promet skladišta u m³</i>	15
<i>Slika 2. Količina popunjenosti skladišta plina</i>	15
<i>Slika 3. Ukupni prihodi</i>	36
<i>Slika 4. Ukupni rashodi</i>	38

POPIS TABLICA

<i>Tablica 1. Stanje zaliha plina.....</i>	14
<i>Tablica 2. Standardni paket skladišnog kapaciteta</i>	14
<i>Tablica 3. Rad PSP Okoli u 2017. godini</i>	17
<i>Tablica 4. Odnos količine plina u PSP Okoli i ležišnog tlaka tijekom 2017. godine.....</i>	18
<i>Tablica 5. Ostvarenje ulaganja u projekte.....</i>	28
<i>Tablica 6. Prikaz računa dobiti i gubitka po godinama</i>	35
<i>Tablica 7. Ukupni prihodi</i>	36
<i>Tablica 8. Ukupni rashodi.....</i>	38
<i>Tablica 9. Troškovi zaposlenika.....</i>	41
<i>Tablica 10. Izvještaj o financijskom položaju/Bilanca.....</i>	43
<i>Tablica 11. Izvještaj o novčanim tokovima</i>	44
<i>Tablica 12. Financijski pokazatelji poslovanja.....</i>	45
<i>Tablica 13. Struktura zaposlenika na dan 31. 12. 2017. godine.....</i>	51

1. IZVJEŠĆE UPRAVE O STANJU DRUŠTVA

PODZEMNO SKLADIŠTE PLINA d.o.o., Zagreb, (u daljnjem tekstu: PSP ili Društvo) je društvo u 100%-tnom vlasništvu operatora plinskoga transportnog sustava – tvrtke PLINACRO d.o.o., Zagreb. Osnovna djelatnost PSP-a je skladištenje prirodnog plina.

U skladu s odredbama *Zakona o energiji* (NN 120/12, 14/14, 95/15, 102/15) i *Zakona o tržištu plina* (NN 28/13, 14/14, 16/17), PSP je operator plinskoga skladišnog sustava i obavlja energetska djelatnost kao javnu uslugu, dostupnu u svako vrijeme svim kupcima i energetskim subjektima, po reguliranoj cijeni i prema reguliranim uvjetima pristupa. Energetska djelatnost skladištenja plina uređena je zakonima kojima se uređuju energetski sektor, regulacija energetske djelatnosti, tržište plina te područje rudarstva i mjeriteljstva, kao i propisima i aktima donesenima na temelju tih zakona.

Pretpostavka dugoročnog razvoja PSP-a i opstojnosti u pružanju usluge skladištenja prirodnog plina očituje se prvenstveno u ulaganjima u postojeću infrastrukturu (rekonstrukcija postojećeg skladišta plina na lokaciji Okoli), kao i u ulaganjima u potencijalno novo skladište plina na lokaciji Grubišno Polje, a sve kako bi Društvo moglo proširiti ponudu svojih usluga i postati konkurentnije u odnosu prema skladištima plina u neposrednom okruženju.

Tijekom 2017. godine nastavljen je započeti investicijski ciklus te je dio projekata završen i stavljen u upotrebu, a dio se nastavlja i u 2018. godini. U prosincu 2016. godine Hrvatska energetska regulatorna agencija (u daljnjem tekstu: HERA) odobrila je petogodišnji plan poslovanja i investicijskih ulaganja za razdoblje 2017.–2021. godine, koji je temelj za godišnje planove poslovanja PSP-a.

Prilikom izrade navedenih planova i podnošenja zahtjeva za određivanjem visine tarifnih stavki, za razdoblje 2017.-2021. godine, Društvo je u obzir uzelo *Metodologiju utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za skladištenje plina* (NN 22/14), ali i tržišno pozicioniranje, odnosno usporedni pregled, koji je izrađen u sklopu sveobuhvatne analize tržišta, a koji je ukazao na cjenovnu konkurentnost usluge koju Društvo pruža svojim korisnicima.

Slijedom navedenog, optimizirani su planirani maksimalno dozvoljeni prihodi kroz racionalizaciju cjelokupnog poslovanja, ali uz ostvarivanje zadanih ciljeva PSP-a, koji se ogledaju u sljedećem:

- adekvatnom omjeru tehnoloških mogućnosti sustava i cijene usluge što se očituje kroz kvalitetniju uslugu i sigurniju opskrbu uz siguran i pouzdan rad sustava,
- cjenovnoj konkurentnosti u odnosu na skladišta u okruženju,
- dostatnosti prihoda za daljnje investicijske aktivnosti i podizanje konkurentnosti kroz daljnja ulaganja u modernizaciju sa ciljem povećanja kapaciteta i fleksibilnosti usluga,
- dostatnosti prihoda za uspješno podmirivanje svih tekućih obveza te obveza s naslova povrata dugoročnog kredita,
- poticanja daljnje liberalizacije tržišta plina,
- održivosti pružanja usluge skladištenja plina kao jedne od strateških djelatnosti sa izuzetno velikom važnosti za sigurnost opskrbe plinom u RH.

U drugom regulatornom razdoblju korisnicima je ponuđena, po nižoj cijeni, kvalitetnija usluga, a koja se očituje u većim kapacitetima utiskivanja te dodatnim rezervnim kapacitetima utiskivanja kao i većim kapacitetima povlačenja (produljenje krivulje povlačenja maksimalnih kapaciteta). Navedeno je rezultat provedenih investicijskih ulaganja i tekućeg/investicijskog održavanja u proteklih pet godina.

Operativno poslovanje i investicijska ulaganja provode se u skladu s godišnjim planom poslovanja Društva. Tako je tijekom 2017. godine PSP ulagao u ove projekte:

- Dogradnja kompresorske stanice,
- Eksploatacijsko polje ugljikovodika Grubišno Polje (dalje u tekstu: EP Grubišno Polje),
- Dogradnja ulazno/izlaznog separatora,
- Spojni plinovodi.

Cilj i namjena ovih projekata jesu poboljšanje krivulje povlačenja maksimalnih izlaznih kapaciteta, povećanje kapaciteta utiskivanja, osiguranje rezervnih kapaciteta utiskivanja, povećanje sigurnosti i pouzdanosti rada postojećeg skladišta plina u Okolima, smanjenje troškova goriva za internu potrošnju i troškova tekućeg održavanja te smanjenje negativnih utjecaja na okoliš. Realizacijom navedenih aktivnosti povećava se konkurentnost podzemnog skladišta plina u Okolima u odnosu prema skladištima plina u okruženju.

I tijekom 2017. godine nastavljen je proaktivni pristup prema korisnicima usluga skladištenja plina na način da su putem redovnih sastanaka i anketnih upitnika detektirane potrebe korisnika, a sve sa ciljem prilagođavanja portfelja usluga potrebama korisnika i tržišta plina.

U srpnju 2017. godine uspješno su provedeni nadzorni auditi sustava za sve tri certificirane norme. Time je Društvo nastavilo primjenjivati i implementirati sustav upravljanja u skladu sa zahtjevima revidiranih normi HRN EN ISO 9001:2015 (Sustav upravljanja kvalitetom) i HRN EN ISO 14001:2015 (Sustav upravljanja zaštitom okoliša) te OHSAS 18001:2007 (Sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnosti).

Kontinuiranim praćenjem rizika i utjecaja poslovnih aktivnosti na zdravlje i sigurnost zaposlenika i okoliša te poduzimanjem preventivnih mjera radi sprečavanja i/ili smanjenja nepoželjnih utjecaja na navedeno, Društvo provodi poslovanje u skladu sa navedenim normama i zakonskim okvirom kao i internim aktima vezanim za isto. Isto tako, poštujući zahtjeve navedenih normi, PSP poslovne aktivnosti provodi sa ciljem unapređenja usluga te pružanja pouzdanih usluga za sve korisnike sustava skladišta plina.

Osnovni financijski pokazatelji poslovanja u 2017. godini:

- ukupni prihodi	142.563.638 kn
- ukupni rashodi	135.258.099 kn
- bruto dobit	7.305.539 kn
- neto dobit	6.451.548 kn
- ukupna ulaganja u projekte	18.796.002 kn
- ukupna ulaganja u ostalu dugotrajnu imovinu	1.298.846 kn

PSP je sve dospjele obveze prema dobavljačima u zemlji i inozemstvu podmirio u ugovorenim rokovima kao i dospjele obveze po osnovi kredita prema kreditnoj instituciji, a obveze prema državi u zakonom propisanim rokovima.

Ukupna potraživanja od kupaca na dan 31. prosinca 2017. godine predstavljaju nedospjela potraživanja od kupaca s naslova usluge skladištenja plina.

Tijela Društva u 2017. godini jesu: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava.

Reviziju godišnjih financijskih izvještaja PSP-a za godinu koja je završila 31. prosinca 2017. godine obavio je nezavisni revizor AUDIT d.o.o.

MOORE STEPHENS
AUDIT ZAGREB

Audit d.o.o. za revizijske usluge
Radnička cesta 54
10000 Zagreb
HRVATSKA

Tel: +385 (0) 1 3667 994
Fax: +385 (0) 1 3667 997
E-mail: audit-revizija@audit.hr

IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA

Vlasniku društva PODZEMNO SKLADIŠTE PLINA d.o.o., Zagreb

Izvješće o reviziji godišnjih financijskih izvještaja

Mišljenje

Obavili smo reviziju godišnjih financijskih izvještaja društva PODZEMNO SKLADIŠTE PLINA d.o.o., Zagreb, Veslačka 2 -4 ("Društvo"), koji obuhvaćaju izvještaj o financijskom položaju (Bilanca) na 31. prosinca 2017., račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala za tada završenu godinu te bilješke uz financijske izvještaje, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika

Prema našem mišljenju, priloženi godišnji financijski izvještaji istinito i fer prikazuju financijski položaj Društva na 31. prosinca 2017., njegovu financijsku uspješnost i novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (HSFI-ima).

Osnova za Mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Zakonom o reviziji i Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvješću neovisnog revizora u odjeljku o revizorovim odgovornostima za reviziju godišnjih financijskih izvještaja. Neovisni smo od Društva u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe (IESBA Kodeks) i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Isticanje pitanja

Skrećemo pozornost na Bilješku 37 uz financijske izvještaje zbog neizvjesnosti u vezi sa sudskim sporovima koji su pokrenuti protiv Društva. Naše mišljenje nije modificirano u vezi s tim pitanjem.

Ostala pitanja

Reviziju godišnjih financijskih izvještaja Društva za godinu koja je završila 31. prosinca 2016. obavilo je revizorsko društvo BDO Croatia d.o.o., Zagreb koje je u svom Izvješću neovisnog revizora od dana 29. svibnja 2017. godine iskazalo nemodificirano mišljenje o tim godišnjim financijskim izvještajima.

Ostale informacije u Godišnjem izvješću

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije sadrže informacije uključene u godišnje izvještaje, ali ne uključuju godišnje financijske izvještaje i naše izvještaje neovisnog revizora o njima.

Naše mišljenje o godišnjim financijskim izvještajima ne obuhvaća ostale informacije, osim u razmjeru u kojem je to izričito navedeno u dijelu našeg izvješća neovisnog revizora pod naslovom Izvješće o drugim zakonskim zahtjevima, i mi ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi s našom revizijom godišnjih financijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije i, u provođenju toga, razmotriti jesu li ostale informacije značajno proturječne godišnjim financijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenih u reviziji ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane. Ako, temeljeno na poslu kojeg smo obavili, zaključimo da postoji značajni pogrešni prikaz tih ostalih informacija, od nas se zahtijeva da izvijestimo tu činjenicu. U tom smislu mi nemamo nešto za izvijestiti.

Odgovornosti Uprave Društva i onih koji su zaduženi za upravljanje za godišnje financijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s HSFI-ima i za one interne kontrole za koje uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju godišnjih financijskih izvještaja, uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako uprava ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa financijskog izvještavanja kojeg je ustanovilo Društvo.

Revizorove odgovornosti za reviziju godišnjih financijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li godišnji financijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih godišnjih financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza godišnjih financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Društva.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila uprava.
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvješću neovisnog revizora na povezane objave u godišnjim financijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.

- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li godišnji financijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

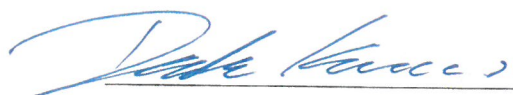
Izvešće o drugim zakonskim zahtjevima

Izvešće temeljem zahtjeva iz Zakona o računovodstvu

1. Prema našem mišljenju, temeljeno na poslovima koje smo obavili tijekom revizije, informacije u priloženom izvješću posloводства Društva za 2017. godinu usklađene su s priloženim godišnjim financijskim izvještajima Društva za 2017. godinu;
2. Prema našem mišljenju, temeljeno na poslovima koje smo obavili tijekom revizije, priloženo izvješće posloводства Društva za 2017. godinu je sastavljeno u skladu sa Zakonom o računovodstvu.
3. Na temelju poznavanja i razumijevanja poslovanja Društva i njegova okruženja stečenog u okviru revizije, nismo ustanovili da postoje značajni pogrešni prikazi u priloženom izvješću posloводства Društva.

U Zagrebu, 20. travnja 2018. godine

Audit d.o.o.
Radnička cesta 54
10000 Zagreb

Darko Karić, direktor, ovlaštenu revizor

2. NATURALNA REALIZACIJA

2.1. KOMERCIJALNO POSLOVANJE

U svojstvu operatora sustava skladišta plina, odnosno energetske subjekta koji djelatnost skladištenja plina obavlja kao javnu uslugu, PSP je u pružanju te usluge obavezan osigurati:

- primjenu utvrđenog iznosa tarifnih stavki za skladištenje plina prema reguliranim uvjetima,
- sigurnost i pouzdanost opskrbe,
- kvalitetu usluge, zaštitu okoliša, zdravlja, života i imovine građana.

Pozicija operatora sustava skladišta plina promatra se u okviru europskoga plinskog tržišta koje ne može funkcionirati bez plinskih skladišta. Skladišta plina imaju svoju tržišnu vrijednost jer produžuju životni vijek proizvodnih polja, omogućavaju sigurnu opskrbu plinom, fleksibilnost isporuke te optimizaciju portfelja opskrbljivača i trgovaca plinom.

Sezonska kretanja cijena prirodnog plina u posljednje vrijeme pokazuju da vrijednost sezonskog *spreada* kontinuirano opada kao posljedica veće konkurencije između pružatelja usluga fleksibilnosti, što je destimulirajući faktor za zakup skladišnih kapaciteta. S druge strane, geopolitički faktori i sigurnost opskrbe znatno utječu na činjenicu da to ipak nije presudno za zakup i popunjenost europskih skladišta u posljednjih nekoliko godina.

Od 1. travnja 2017. godine na snazi je četvrto izdanje *Pravila korištenja sustava skladišta plina* (u daljnjem tekstu: Pravila) na koja je HERA, nakon provedene javne rasprave, dala suglasnost *Odlukom o davanju suglasnosti Hrvatske energetske regulatorne agencije* (od 31. ožujka 2017. godine).

Najvažnija promjena u četvrtom izdanju Pravila vezana je uz implementaciju Uredbe komisije (EU) br. 312/2014 od 26. ožujka 2014. godine o uspostavljanju mrežnih pravila o uravnoteženju plina transportnih mreža (*Balancing*). Tom je Uredbom propisana obveza dnevnog uravnoteženja plinskog sustava, koja je implementirana od 1. travnja 2017. godine, što je zasigurno stimuliralo tržišne sudionike za zakup skladišnih kapaciteta u sljedećemu petogodišnjem razdoblju. Naime, tako su tržišni sudionici stekli uvjete za najbržu reakciju na oscilacije potrošnje koje mogu

znatno utjecati na troškove, ali i prihode od ponuda kratkotrajnih standardiziranih proizvoda u svrhu uravnoteženja transportnog sustava.

Uz operatora transportnog sustava na plinskom tržištu Republike Hrvatske (dalje u tekstu: RH) u prosincu 2017. godine registrirana su 54 opskrbljivača plinom, 8 trgovaca plinom i 1 proizvođač prirodnog plina (<https://www.hera.hr/hrvatski/html/dozvole.html>), a svi oni imaju zakonsko pravo pristupa skladištu plina.

Izmjenama i dopunama *Zakona o tržištu plina* od 17. veljače 2017. godine (NN 16/2017) za razdoblje od 1. travnja 2017. godine, određen je opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina.

U skladu s člankom 31. stavkom 2. tog Zakona, od 1. travnja 2017. godine operator sustava skladišta plina dužan je opskrbljivaču na veleprodajnom tržištu raspodijeliti 60% ukupno raspoloživog broja standardnih paketa, što je i učinjeno.

Postupak raspodjele preostalih 40% raspoloživih skladišnih kapaciteta (dalje u tekstu: SBU-a) na višegodišnjoj razini za tekuće petogodišnje razdoblje (skladišne godine 2017. – 2021.) proveden je tijekom veljače i ožujka 2017. godine, i to u dva kruga, a na temelju navedene zakonske obveze i primljenih zahtjeva za rezervaciju. Navedenih 40% raspoloživih skladišnih kapaciteta prodano je tržišnim sudionicima koji su iskazali interes za zakup, što je rezultiralo prodajom svih raspoloživih skladišnih kapaciteta.

Od 1. travnja 2017. godine na snazi je 10 ugovora o skladištenju plina, s rokom do 31. ožujka 2022. godine. Iznimka je ugovor s opskrbljivačem na veleprodajnom tržištu čije je trajanje vezano uz uvjete predviđene člankom 31. stavkom 3. *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina* (NN 16/17).

Obzirom na to da su svi skladišni kapaciteti rasprodani, PSP ne nudi pojedinačne stalne usluge, ali nudi prekidive kapacitete koje u određenom trenutku ne nominiraju ostali korisnici skladišta.

Slijedom potrebe za daljnjim usklađivanjem nacionalne zakonske regulative s Direktivom 2009/73/EZ i pravnom stečevinom Europske unije, nadležno Ministarstvo je krajem 2017. godine izradilo prijedlog novog *Zakona o tržištu plina*, o kojemu je u razdoblju od 15. studenog do 15. prosinca 2017. godine povedeno javno savjetovanje.

Stanje zaliha plina u skladištu

Zaliha plina korisnika skladišta na određeni dan evidentirana je u Izvještaju o financijskom položaju/Bilanci u kategoriji izvanbilančnih zapisa jer ne čini imovinu PSP-a. No, praćenje stanja popunjenosti skladišnih kapaciteta nužno je zbog troškova energenta koji nastaju pri utiskivanju plina u skladište plina. Uz zalihe korisnika PSP prati i svoje zalihe plina za internu potrošnju.

Tablica 1. Stanje zaliha plina

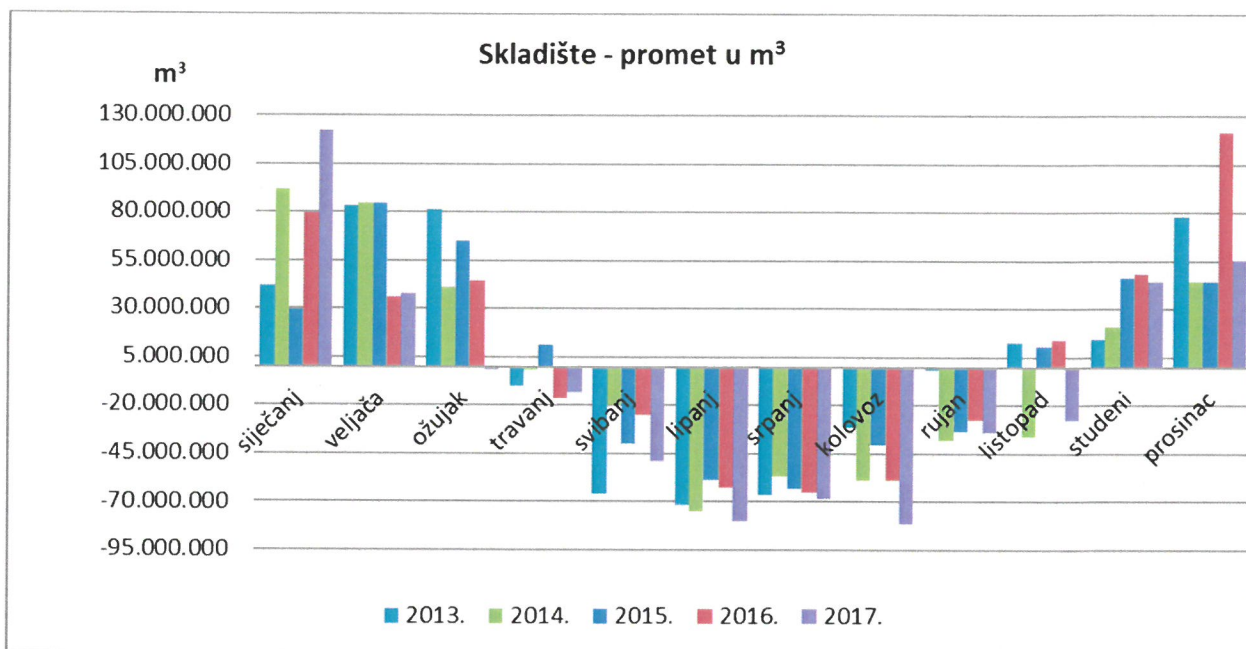
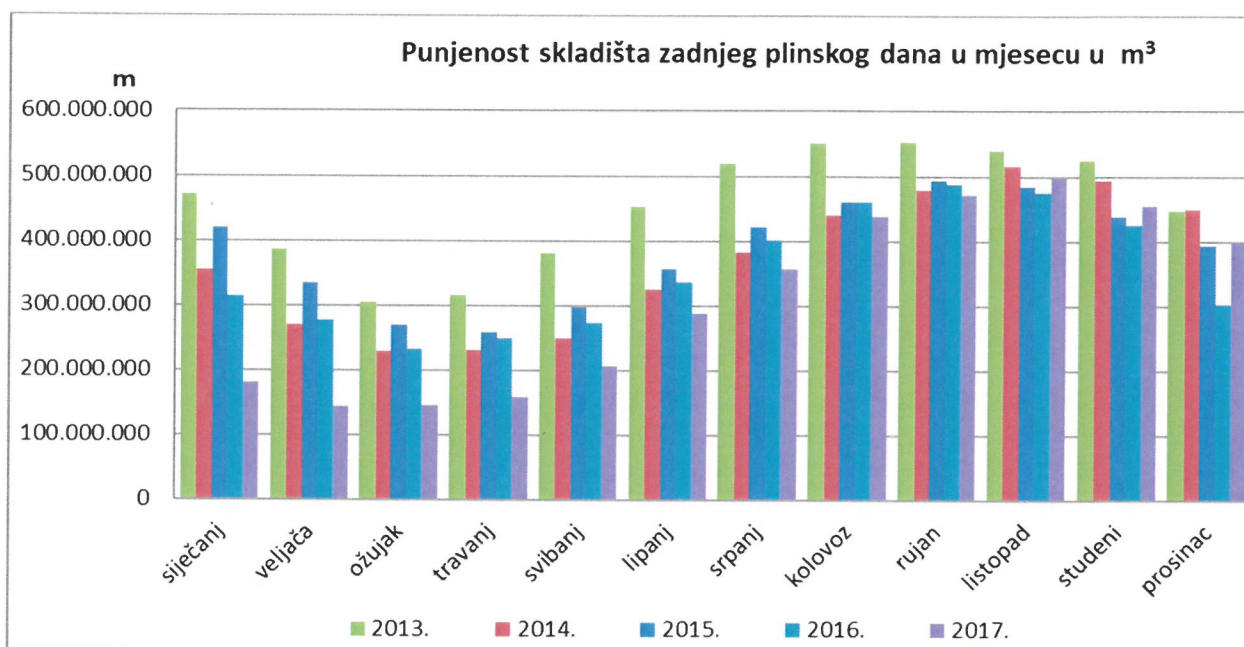
Stanje zapunjenosti skladišta 31. 12. 2017. u m ³	Stanje zapunjenosti skladišta 31. 12. 2016. u m ³	Odnos 1/2	Zapunjenost u odnosu na raspoloživi RV od 532 .000.000 m ^{3*}
399.254.250	304.036.263	131,32%	75,05%

* preračun radnog volumena iz kWh u m³ izvršen je po ogrjevnoj vrijednosti uskladištenih zaliha plina svih korisnika na početku skladišne godine 2017. (stupanje na snagu novih ugovora o skladištenju prema trenutnoj krivulji)

Na kraju plinskog dana 31. prosinca 2017. godine, uskladištena količina plina, uključujući i zalihe plina za internu potrošnju, iznosila je 399.254.250 m³.

Tablica 2. Standardni paket skladišnog kapaciteta

Zakupljene usluge skladištenja				
Broj korisnika	SBU			
	Broj SBU-a	Radni volumen [kWh]	kapacitet utiskivanja	kapacitet povlačenja
			stalni [kWh/d]	stalni [kWh/d]
10	101	5.050.000.000	40.930.553	54.574.138

Slika 1. Promet skladišta u m³

Slika 2. Količina popunjenosti skladišta plina

2.2. UPRAVLJANJE SKLADIŠNIM KAPACITETIMA

U izvještajnom razdoblju od 12 mjeseci sustav skladišta plina radio je u dvije skladišne godine.

Veličine koje definiraju skladište prema zadnjem rudarskom projektu: *Rudarski projekt eksploatacije ugljikovodika na eksploatacijskom polju „PSP Okoli“ – Podzemno skladište plina - Dopuna 5*, iz studenog 2012. godine i *Dopunski rudarski projekt eksploatacije ugljikovodika na eksploatacijskom polju „PSP Okoli“ – podzemno skladište plina - šesta dopuna*, iz studenog 2015. godine, su slijedeće:

- radni volumen, maksimalni: 553.000.000 m³ plina
- kapacitet povlačenja, (Max Qph): 240.000 m³/h plina
- kapacitet utiskivanja, (Max Quh): 180.000 m³/h plina

Definirani su i minimalni kapaciteti. Isti iznose:

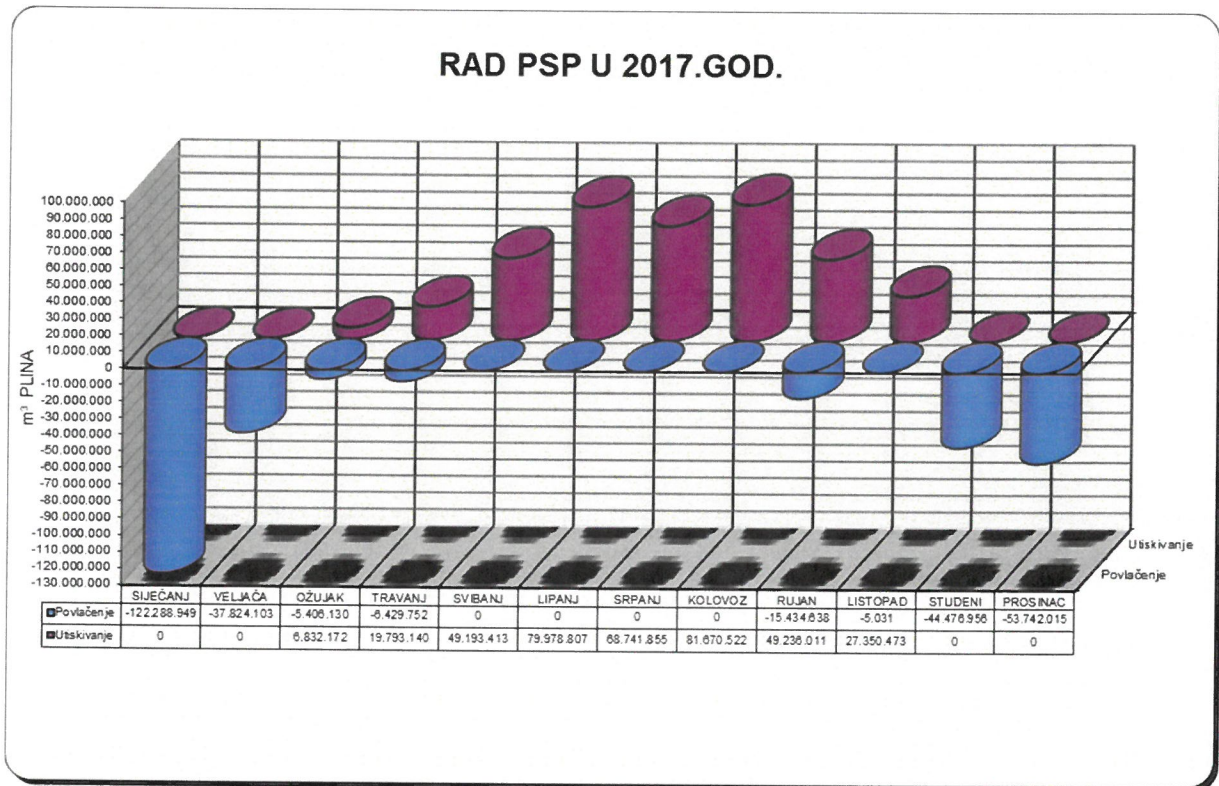
- minimalni satni kapacitet povlačenja plina (Min Qph) iznosi 20.000 m³/h
- minimalni satni kapacitet utiskivanja plina (Min Quh) iznosi 30.000 m³/h

U 2017. godini PSP prema gore navedenim tehničkim parametrima radio je na osnovu nominacija korisnika skladišnog sustava i operatera transportnog sustava odnosno potrebama plinskog sustava RH. Tijekom godine, prema nominacijama korisnika, bilo je 480 promjena režima rada, a od toga u 30. ciklusu utiskivanja 318 promjena. Sve radne bušotine primale su i povlačile očekivane količine plina pri zadanim uvjetima rada. Procesna oprema radila je prema potrebama i projektiranim, radnim parametrima i tijekom godine nije zabilježen niti jedan zastoj koji je utjecao na izvršenje prihvaćenih nominacija korisnika. Početkom travnja 2017. godine u probni rad puštena je nova kompresorska jedinica MK 5N pogonjena elektromotorom. Njenim puštanjem u rad maksimalni kapacitet utiskivanja povećan je sa 160.000 m³/h na 180.000 m³/h. Prema nominacijama korisnika 16. lipnja 2017. godine po prvi puta u povijesti PSP Okoli, plin je utiskivan kapacitetom 180.000 m³/h.

U **tablici 3.** prikazan je rad PSP Okoli tijekom 2017. godine. Ukupno je kroz ležište PSP Okoli prošlo $Q_{uk}=668.403.967 \text{ m}^3$ plina. Od tog iznosa $Q_p=285.607.574 \text{ m}^3$ je povučeno dok je $Q_{ut}=382.796.393 \text{ m}^3$ plina utisnuto. Tijekom siječnja 2017. godine (prema nominacijama korisnika) povučeno je $122.288.949 \text{ m}^3$ plina. 29. ciklus povlačenja završio je 20. ožujka 2017.

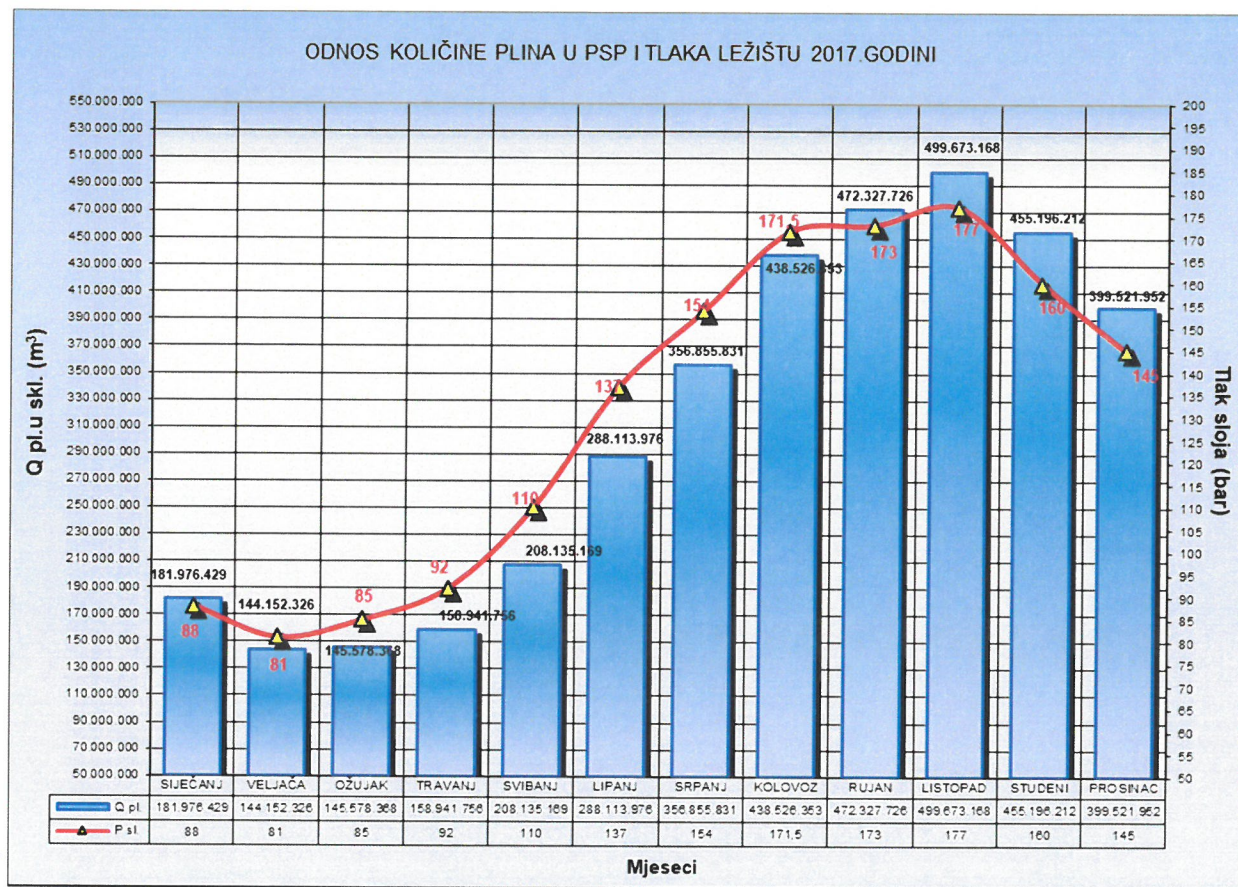
godine kada je stanje skladišta plina iznosilo je $Q_{sk}=138.748.638 \text{ m}^3$ plina. Tlak ležišta, temeljen na izmjerenim tlakovima mjernih bušotina OK-24 i OK-40 iznosio je 82 bara.

Tablica 3. Rad PSP Okoli u 2017. godini

I tijekom rada skladišta plina u 2017. godini zamijećeno je odstupanje u odnosu ležišnog tlaka i količine plina koja se vodi da postoji u radnom volumenu. U važećem *Rudarskom projektu eksploatacije ugljikovodika na eksploatacijskom polju „PSP Okoli“ – podzemno skladište plina - Dopuna 5* (studen 2012. godine) navodi se pomicanje histereze ležišnog tlaka u desno koje je uslijedilo nakon 2005. godine (jedan od glavnih uzroka bilo je pretlačivanje ležišta u 20. ciklusu do referentnog tlaka od 201,5 bara 2007. godine) što je dovelo do povećane migracije plina u slabije propusne dijelove ležišta. Pri završetku je projekt Integrirani računalni model PSP Okoli koji bi trebao dati realnu sliku radnih parametara sustava podzemnog skladišta plina (trenutno stanje radnog volumena, trenutno stanje plinskog jastuka, maksimalne količine povlačenja i utiskivanja pri određenom stanju radnog volumena) te omogućiti optimalizaciju rada sustava PSP Okoli, a time osigurati sigurniji i pouzdaniji rad skladišta plina.

Tablica 4. Odnos količine plina u PSP Okoli i ležišnog tlaka tijekom 2017. godine

2.3. ODRŽAVANJE SUSTAVA SKLADIŠTA PLINA

Radovi na održavanju sustava skladišta plina obavljali su se sukladno planu održavanja što obuhvaća strojarske, elektroenergetske, instrumentacijske, strojarsko-montažne, građevinske te radove na tehničkoj zaštiti objekata, zaštite osoba i ostale imovine, zatim radove interventnog održavanja prema potrebi te sve zakonom predviđene preglede, servise i mjerenja na objektima, opremi i okolišu.

U potpunosti je postignuto:

- funkcionalnost i raspoloživost objekata i uređaja potrebnih za utiskivanje plina
- funkcionalnost i raspoloživost objekata i uređaja potrebnih za povlačenje plina
- funkcionalnost sustava za nadzor i upravljanje poljem i postrojenjem
- funkcionalnost i pouzdanost sustava opskrbe električnom energijom
- funkcionalnost i pouzdanost sustava za mjerenje skladištenih količina plina
- funkcionalnost blokadnih sustava za tehnološku zaštitu objekata
- poštivanje zakonskih propisa i tehničkih normi
- ispravno određivanje režima utiskivanja i povlačenja i vođenja rada podzemnog ležišta

Osigurano je da su sve radne bušotine primale i proizvodile očekivane (projektirane) količine plina pri zadanim uvjetima rada.

Tijekom listopada i studenog 2017. godine u 2 bušotine obavljani su rudarski radovi zamjene proizvodne opreme novom te ispiranje taloga sa nivoa perforacija. Nakon radova, bušotine su osvojene, očišćene i puštene u rad u sustav PSP Okoli.

Od kompleksnijih radova obavljani su:

- godišnji servisni radovi kompresorskih jedinica i pratećih postrojenja u skladu sa planom servisa,
- hidrodinamička mjerenja na bušotinama na kraju 29. ciklusa povlačenja i početka 30. ciklusa utiskivanja te na kraju 30. ciklusa utiskivanja i početka 30. ciklusa povlačenja (obavljena su mjerenja statičkog gradijenta tlaka na bušotinama), a u svrhu bolje karakterizacije hidrodinamičkih svojstava ležišta te kvalitetnijeg praćenja radnih karakteristika skladišta plina.

Protekla godina je pokazala, da se sustav upravljanja poslovanjem po sve 3 norme (ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001) primjenjuje, a što je potvrđeno kroz recertifikacijski audit vanjske certifikacijske tvrtke tijekom srpnja 2017. godine.

Tijekom prosinca 2017. godine proveden je inspekcijski nadzor i uvid u izvođenje rudarskih radova na objektima i postrojenjima na podzemnom skladištu plina u Okolima te pregled tehničko-tehnološke dokumentacije i dokumentacije iz područja zaštite na radu. Inspekcijskom nadzorom nisu zabilježeni nedostaci.

2.4. IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI I UPRAVNI POSTUPCI

U rješavanju imovinsko-pravnih odnosa u sklopu izvođenja odobrenih dodatnih istražnih radova na EP Grubišno Polje, sklopljen je novi ugovor s Hrvatskim šumama, te su regulirani imovinsko-pravni odnosi sklapanjem ugovora sa pravnim slijednicima dosadašnjih zakupodavaca zbog promjene vlasničkog statusa.

Pribavljena je sva raspoloživa dokumentacija u odnosu na ranije ostvarena i stečena prava PSP-a, izrađene su odgovarajuće geodetske podloge, te je započet projekt provedbe uknjižbe ranije stečenih prava PSP-a u zemljišnim i drugim knjigama koje reguliraju predmetna prava, koji se kontinuirano provodi.

Radi rješavanja međusobnih imovinsko-pravnih odnosa na nekretninama na kojima su izgrađene bušotine OK-36a i OK-56a, pribavljena je sva potrebna dokumentacija sa odgovarajućim geodetskim podlogama i elaboratom, kao i podaci i suglasnosti nadležnih tijela, te je pokrenut postupak kod nadležnog Ministarstva.

Riješeni su međusobni odnosi s izvođačem radova, te svi postupci naknade štete s vlasnicima nekretnina, nastalih u vezi s izvođenjem radova na izgradnji objekata OK-62 i OK-63 na Eksploatacijskom polju ugljikovodika Okoli (dalje u tekstu: EP Okoli).

Pojedinačni zahtjevi vlasnika nekretnina nastalih u vezi s korištenjem nekretnina od strane PSP-a na EP Okoli, nastalih, kako u vezi raskida ugovora o zakupu (sanacija isplačne jame), tako i sklapanja ugovora radi korištenja nekretnina na kojima je izgrađena bušotina OK-51 rješavani su, i u konačnici riješeni, pregovaranjem.

Kontinuiranim sudjelovanjem i aktivnostima sukladno zahtjevima *Zakona o nacionalnoj infrastrukturi prostornih podataka* (NN 56/13), a na temelju izvršene implementacije PSP-ovih metapodataka te sukladno zahtjevima *INSPIRE Direktive* dovršena je dorada sustava prijavom i implementacijom servisa WFS, provedena su odgovarajuća testiranja, te godišnja anketiranja radi kontrole uspostavljenog sustava. Ovaj proces će kontinuirano biti nastavljen ovisno o daljnjim zahtjevima i podacima PSP-a te zahtjevima u skladu s provedbom Direktive.

PSP je 16. ožujka 2017. godine, Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, Upravi za energetiku podnio zahtjev za odobrenje probne eksploatacije mineralnih sirovina - tehnološke probe rudarskih objekata i postrojenja unutar kruga centralnog objekta PSP Okoli *Rekonstrukcija kompresorske stanice, rekonstrukcija transformatorske stanice, elektroenergetski kabel 35kV od susretnog postrojenja HEP-a do transformatorske stanice i izmještanje uljne jame, na eksploatacijskom polju ugljikovodika „PSP Okoli“*.

Dana 30. ožujka 2017. godine, PSP je zaprimio od Ministarstva zaštite okoliša i energetike, Uprave za energetiku, Rješenje od 27. ožujka 2017. godine, kojim se odobrava probna eksploatacija mineralnih sirovina – tehnološke probe rudarskih objekata i postrojenja u skladu sa prethodno navedenim zahtjevom.

3. DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

3.1. ZAŠTITA I OČUVANJE OKOLIŠA, ZAŠTITA ZDRAVLJA I SIGURNOST ZAPOSLENIKA

U tijeku 2017. godine nije se dogodila niti jedna ozljeda na radu niti izvanredni događaj.

Mjere zaštite na radu provedene su redovito i u opsegu predviđenom zakonskom regulativom kao i internim aktima Društva. Tijekom 2017. godine iz područja zaštite na radu provedene su slijedeće aktivnosti:

- 8 zdravstvenih pregleda zaposlenika koji obavljaju poslove s posebnim uvjetima rada i 11 zdravstvenih pregleda zaposlenika vezanih za rad s računalom,
- 2 sjednice odbora za zaštitu na radu,
- 5 pregleda radne opreme,
- izrađena procjena rizika zaštite na radu za lokaciju Zagreb,
- osposobljavanje 3 zaposlenika za poslove upravljanja i rukovanja energetskim postrojenjima i uređajima, i to 2 zaposlenika za strojara kotla i 1 za strojara kompresorske stanice,
- osposobljavanje 4 zaposlenika za rukovatelje transportnim sredstvima, i to 2 zaposlenika za rukovatelja mosnom dizalicom, 1 zaposlenika za rukovatelja viličarom te 1 zaposlenika za rukovatelja viličarom i rukovatelja traktora s priključnim uređajima,
- osposobljavanje 8 zaposlenika za pružanje prve pomoći,
- osposobljavanje 1 zaposlenika za ovlaštenika poslodavca za zaštitu na radu,
- provedeno redovito godišnje ispitivanje maske i baze dišnih aparata,
- provedena dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija kao opća mjera na radnim prostorima i prostorijama,
- nabava osobnih zaštitnih sredstava za zaštitu nogu i tijela,
- izrađena lista pojedinačnih ciljeva i programa zaštite zdravlja i sigurnosti sukladno zahtjevima norme iz područja sigurnosti na radu.

Mjere zaštite od požara obuhvaćale su provedbu preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, i to:

- ispitivanje sustava za otkrivanje i dojavu požara, sustava za gašenje požara pomoću CO₂, plinodojavnog sustava za detekciju metana (CH₄), hidrantske mreže i sigurnosne rasvjete,
- periodični servisni pregled prijenosnih i prijevoznih vatrogasnih aparata,
- umjeravanje uređaja za detekciju i mjerenje eksplozivnih plinova,
- godišnji pregled stanja dimnjaka na lokaciji PSP Okoli,
- održavanje vatrogasne vježbe i vježbe evakuacije i spašavanja,
- godišnji pregled i ispitivanje sirene za uzbunjivanje,
- osigurano vatrogasno dežurstvo na radnim bušotinama, uslijed privremenog povećanog požarnog rizika pri izvođenju rudarskih radova .

Mjere zaštite okoliša u svrhu zaštite tla, zraka i voda odvijale su se, sukladno zakonskim odredbama, i to kako slijedi:

- povremena mjerenja onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora (malih i srednjih uređaja za loženje i motora s unutrašnjim izgaranjem),
- zbrinjavanje otpada sukladno važećoj regulativi iz područja postupanju s otpadom, pri čemu je u protekloj godini nastao miješani komunalni otpad i proizvodni otpad (jedna vrste neopasnog otpada i sedam vrsti opasnog otpada),
- određivanje analitičkih pokazatelja prema trenutnom uzorku sanitarnih i zauljenih voda od ovlaštenog laboratorija, a prema graničnim vrijednostima iz vodopravne dozvole,
- dostava podataka o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prijenosa i odlaganja onečišćujućih tvari i otpada u okoliš, putem jedinstvenog registra o ispuštanju, prijenosu i odlaganju onečišćujućih tvari i otpada u okoliš za proteklu godinu,
- izrada lista ciljeva i programa upravljanja okolišem sukladno zahtjevima norme iz područja zaštite okoliša,
- dostavljen obrazac Državnom zavodu za statistiku putem internetske aplikacije koji se odnosi na investicije u zaštiti okoliša i izdatke za dobra i usluge u okolišu (IDU-OK),
- realizacija projekta pročišćavanja sanitarno otpadnih voda.

Mjere zaštite zaposlenika i imovine sukladno zakonskim odredbama provedene su u okviru izrade prosudbe ugroženosti postrojenja na PSP Okoli i poboljšanja mjere zaštite imovine, na način da je nadograđen sustav video nadzora koji pokriva bušotinske radne prostore Ok-62 i OK-63, dograđeni dio postrojenja koji sadrži zatvoreni i otvoreni skladišni prostor i upravnu zgradu.

Zaštita i očuvanje okoliša, zdravlja i sigurnosti zaposlenika na projektima:

- Rekonstrukcija postrojenja za skladištenje plina u PSP Okoli,
 - Povezivanje radnih bušotina OK-62 i OK-63 s bušotinskom platformom PF-5,
 - Izrada: *Pojednostavljeni rudarski projekt „Zamjena ulazno/izlaznog separatora na PSP Okoli“*
-
-

3.2. SUSTAV UPRAVLJANJA KVALITETOM

U srpnju 2017. godine provedeni su auditi sustava za sve 3 certificirane norme. Time je Društvo nastavilo uspješno primjenjivati sustav upravljanja u skladu sa zahtjevima revidiranih norma HRN EN ISO 9001:2015 (Sustav upravljanja kvalitetom), HRN EN ISO 14001:2015 (Sustav upravljanja zaštitom okoliša) i OHSAS 18001:2007 (Sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnosti).

Poštujući zahtjeve navedenih normi, PSP kontinuirano radi na poboljšanju kvalitete poslovanja i brige za sve korisnike usluga sustava skladišta plina. Sustavnim praćenjem rizika i utjecaja poslovnih aktivnosti na zdravlje i sigurnost zaposlenika i okoliša te poduzimanjem preventivnih mjera radi sprječavanja i/ili smanjenja nepoželjnih utjecaja na zdravlje, sigurnost i okoliš, Društvo prihvaća i provodi zakonom propisane norme, ali istodobno i samo određuje više kriterije te sustavno nadzire provođenje istih.

4. RAZVOJ I INVESTICIJE

Plan ulaganja u investicijske projekte za 2017. godinu izrađen je u Sektoru razvoja i investicija te sastavni je dio *Plana poslovanja za 2017. godinu*.

Glavne odrednice plana ulaganja u investicijske projekte su produljenje trajanja povlačenja plina iz podzemnog skladišta plina maksimalnim izlaznim kapacitetom, povećanje kapaciteta utiskivanja i omogućavanje rezervnih kapaciteta utiskivanja, povećanje sigurnosti i pouzdanosti rada postojećeg skladišta plina PSP Okoli, uz smanjenje negativnih utjecaja na okoliš te istražni radovi na području EP Grubišno Polje u svrhu izgradnje novog podzemnog skladišta plina, tj. daljeg razvoja sustava skladišta plina.

Stručna i zakonska podloga za izradu plana ulaganja bili su slijedeći dokumenti:

- *Rudarski projekt eksploatacije ugljikovodika na eksploatacijskom polju „PSP Okoli“ – podzemno skladište plina – Dopuna 5*, iz studenog 2012. godine,
- *Dopunski rudarski projekt eksploatacije ugljikovodika na eksploatacijskom polju „PSP Okoli“ – podzemno skladište plina – šesta dopuna*, iz studenog 2015. godine,
- *Plan razvoja sustava skladišta plina 2017.-2021. godine*,
- Rješenje Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva od 6. prosinca 2011. godine o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina – dodatni istražni radovi u cilju utvrđivanja mogućnosti skladištenja ugljikovodika u geološkim strukturama na EP Grubišno Polje s odobrenim Planom i programom dodatnih istražnih radova,
- Pojednostavljeni rudarski projekti, stručne studije te interni akti PSP-a.

U svibnju 2017. godine donijet je *Rebalans plana poslovanja za 2017. godinu* u kojem nije bilo promjena planiranih ulaganja u dugotrajnu imovinu (investicijske projekte) za 2017. godinu.

Sveukupna realizacija investicijskih projekata u 2017. godini prikazana je u tablici ispod te su u nastavku dani opisi aktivnosti po projektima:

Tablica 5. Ostvarenje ulaganja u projekte

RB.	OPIS	OSTVARENJE 2017.	REBALANS PLANA 2017.	OSTVARENJE 2016.	% ost. 2/3
0	1	2	3	4	5
		(u 000 kn)	(u 000 kn)	(u 000 kn)	
1.	Dogradnja kompresorske stanice	17.079	20.667	71.134	82,64
2.	EP Grubišno Polje	362	19.490	1.193	1,86
3.	Dogradnja ulazno / izlaznog separatora	129	1.850	0	6,97
4.	Spojini plinovodi	1.225	0	6.208	0,00
5.	Integrirani računalni model PSP Okoli	0	0	11.039	0,00
6.	Izgradnja novih bušotina	0	0	3.833	0,00
7.	Sustav za utiskivanje slojne vode	0	0	861	0,00
UKUPNO ULAGANJE U PROJEKTE		18.796	42.007	94.269	44,74

DOGRADNJA KOMPRESORSKE STANICE

Tijekom 2017. godine uspješno su izvedeni sljedeći radovi:

- isporučeni su novi plinski kompresori MK-1N i MK-2N koji su pohranjeni/uskladišteni unutar skladišno-manipulativnog prostora PSP Okoli, a sve sukladno uputama proizvođača opreme,
- dovršena je instalacija elektro kompresora MK-5N (strojarski, mehanički, instrumentacijski radovi),
- nakon ishodenja dozvole za početak probnog rada od strane nadležnog Ministarstva, kompresorska jedinica MK-5N puštena je u probni rad i zaključno s 30. rujnom 2017. godine odrađeno je 2.204 radnih sati i utisnuto 137.635.666 m³ plina,
- nakon završetka sezone utiskivanja plina, izvršena je inertizacija postojeće kompresornice i započeli su radovi na demontaži postojećih starih plinskih kompresorskih jedinica MK1 i MK2, što je i dovršeno do kraja 2017. godine,
- nakon demontaže starih plinskih kompresorskih jedinica MK1 i MK2, započeli su građevinski radovi unutar kompresornice – ispitivanje karakteristika temelja te posljedično, a ovisno o rezultatima provedenih analiza, rekonstrukcija istih kako bi zadovoljavali projektne uvjete za smještaj novih plinskih jedinica,
- cijevni i strojarski radovi na povezivanju izvan samog prostora objekta stare kompresornice – rasterećenje i novi tlačni kolektor.

Potrebno je napomenuti kako je unatoč probnom radu kompresorske jedinice MK-5N i otklanjanju uočenih nedostataka PSP sezonu utiskivanja 2017. godine odradilo uz potpuno izvršenje svih preuzetih ugovornih obveza što podrazumijeva prihvaćanje svih nominacija/renominacija korisnika.

Što se tiče financijske realizacije u 2017. godini, ista je u skladu s ugovorenim vrijednostima i planskim veličinama.

EP GRUBIŠNO POLJE

PSP na EP Grubišno Polje izvodi dodatne istražne radove temeljem Rješenja Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva iz 2011. godine, u cilju utvrđivanja mogućnosti skladištenja ugljikovodika (prirodnog plina) u geološkim strukturama. Rok za završetak dodatnih istražnih radova je do kraja 2018. godine, sukladno Rješenju novog nadležnog Ministarstva zaštite okoliša i energetike.

U 2017. godini završen je postupak procjene utjecaja na okoliš planiranog zahvata izgradnje podzemnog skladišta plina na EP Grubišno Polje. Studija utjecaja na okoliš (dalje u tekstu: Studija) predana je na prihvaćanje nadležnom Ministarstvu zaštite okoliša i energetike u 2016. godini. Nakon izmjena i dopuna Studije, sukladno primjedbama Savjetodavnog stručnog povjerenstva za procjenu utjecaja na okoliš, Studija je upućena na javnu raspravu koja je održana u razdoblju od 28. travnja do 29. svibnja 2017. godine. U sklopu javne rasprave održano je i javno izlaganje Studije. Nakon provedene javne rasprave u izvješću o provedenoj javnoj raspravi konstatirano je da nije bilo primjedbi zainteresirane javnosti na Studiju te je Savjetodavno stručno povjerenstvo također dalo pozitivno mišljenje o prihvatljivosti zahvata na okoliš. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike donijelo je 31. kolovoza 2017. godine *Rješenje o prihvatljivosti za okoliš namjeravanog zahvata izgradnje podzemnog skladišta prirodnog plina na eksploatacijskom polju ugljikovodika Grubišno Polje.*

Elaborat o rezervama ugljikovodika za eksploatacijsko polje ugljikovodika Grubišno Polje sa stanjem na dan 31. prosinac 2016. godine – 2. obnova (dalje u tekstu: Elaborat) predan je sa *Zahtjevom za ocjenom dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina* nadležnom Ministarstvu zaštite okoliša i energetike dana 28. veljače 2017. godine. Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi ugljikovodika, geotermalnih voda za energetske svrhe i podzemna skladišta plina na svojoj sjednici održanoj 8. rujna 2017. godine donijelo je zaključak o prihvaćanju predmetne dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, uz potrebne ispravke i dopune. Dopunjeni Elaborat ponovno je dostavljen Povjerenstvu u prosincu 2017. godine te se očekuje donošenje Rješenja kojim se potvrđuju količine i kakvoća rezervi ugljikovodika na EP Grubišno Polje.

Za 2017. godinu bila su planirana opsežna ispitivanja i mjerenja na bušotinama kojima je cilj detaljno opisati hidrodinamička svojstva šireg područja ležišta i područje među-bušotinskog prostora te izmjeriti proizvodno-utisne karakteristike bušotina i ležišta u cjelini:

- hidrodinamičko mjerenje mogućnosti povlačenja plina iz ležišta na postojećim bušotinama Gr-1z i Gr-2z,
- hidrodinamičko mjerenje s ciljem određivanja granica, odnosno volumena ležišta mjerenjem Reservoir Limit Testa (RLT),
- hidrodinamičko mjerenje s ciljem provjere hidrodinamičke povezanosti (interferencije) između bušotina Gr-1z i Gr-2z,
- provjera karakteristika i ponašanja prisutnog akvifera prilikom pridobivanja plina iz ležišta i njegov mogući utjecaj na rad budućeg podzemnog skladišta plina,
- mjerenja proizvodnih/utisnih profila bušotina (elektrokarotazna mjerenja).

Važnost navedenih mjerenja i ispitivanja na bušotinama je velika s obzirom da se dodatni istražni radovi izvode na eksploatacijskom polju koje nikad nije bilo privedeno u proizvodnju, odnosno kako bi se dala utemeljena ocjena o mogućnosti skladištenja ugljikovodika u geološkim strukturama i na najmanju moguću mjeru sveli rizici kod projektiranja i izgradnje podzemnog skladišta plina.

U ožujku 2017. godine izrađeni su i Ministarstvu zaštite okoliša i energetike dostavljeni pojednostavljeni rudarski projekti prema kojima bi se izvodila navedena opsežna mjerenja i ispitivanja na bušotinama. Rješenjem od 11. svibnja 2017. godine Ministarstvo zaštite okoliša i energetike je odbilo dati suglasnost za izvođenje mjerenja i ispitivanja na bušotinama prema projektima iz razloga što ista zahtijevaju povlačenje dijela utvrđenih rezervi plina (10-15%) i njihovo spaljivanje na lokaciji bušotina.

Zbog navedenog, tijekom 2017. godine nije bilo rudarskih radova na istražnim bušotinama (Gr-1z i Gr-2z) na lokaciji eksploatacijskog polja. Posljedično, a s obzirom da se najveći dio planiranih ulaganja u projekt u 2017. godini odnosio na izvođenje navedenih mjerenja na bušotinama, ostvarenje ulaganja u prošloj godini iznosilo je tek 1,86%.

Uz povoljnu okolnost da je 2017. godine promijenjen najveći dopušteni udio dušika u standardnoj kvaliteti plina u transportnom sustavu, odnosno da je podignut na 7% volumena (HERA – *Opći uvjeti opskrbe plinom*), s operatorom transportnog sustava usuglašene su i

dogovorene tehničko-tehnološke mogućnosti priključenja bušotina na lokaciji eksploatacijskog polja na transportni sustav. Isto bi omogućilo probnu eksploataciju bušotina i ležišta u cjelini, kao prvu fazu prije konačne prenamjene ležišta u podzemno skladište plina (primijenio bi se tehničko-tehnološki postupak miješanja plina iz ležišta s plinom uzetim iz transportnog sustava te bi se tako umiješani plin ponovno vratio u transportni sustav).

Također, usvojena je nova koncepcija nastavka istražnih radova prema kojoj bi se tijekom 2018. godine obavila planirana ispitivanja i mjerenja bušotina u manjem opsegu, a probna eksploatacija bi se obavila nakon ishoda koncesije, odnosno izgradnje objekata i postrojenja u cilju priključenja polja u transportni sustav.

Od ostalih aktivnosti u okviru dodatnih istražnih radova, obavljene su dodatne laboratorijske analize jezgara uzetih iz bušotina, reinterpetacija prethodno snimljenih karotažnih dijagrama, započela je obrada prethodno snimljene 3D seizmike procesom vremenske i dubinske migracije s izradom strukturnih karata po krovinama ležišta te izrada idejnog projekta u svrhu podnošenja zahtjeva za ishoda lokacijske dozvole za izgradnju podzemnog skladišta plina na EP Grubišno Polje.

DOGRADNJA ULAZNO/IZLAZNOG SEPARATORA

Kapacitet postojećeg ulazno/izlaznog separatora plina na PSP Okoli je 160.000 m³/h plina. S obzirom na to da je maksimalni kapacitet povlačenja plina 240.000 m³/h, kapacitet postojećeg separatora nije adekvatan što, pri radu iznad 160.000 m³/h, izravno utječe na kvalitetu izlaznog plina, odnosno na njegovu vlažnost koja se mjeri kontinuirano. Budući da *Mrežna pravila transportnog sustava* propisuju standardnu kvalitetu plina koju PSP kao operator skladišnog sustava mora poštivati, nužno je povećati kapacitet ulazno/izlazne separacije i ostvariti propisanu kvalitetu plina.

Projekt je izveden u skladu sa rudarskim projektom: *Pojednostavljeni rudarski projekt „Zamjena ulazno/izlaznog separatora na PSP Okoli“* (od 17. ožujka 2017. godine).

U svibnju 2017. godine izrađena je tehnička dokumentacija za zamjenu ulazno/izlazno horizontalnog separatora plina, a nakon toga izrađena je tehnička specifikacija za pokretanje postupka nabave. Proveden je otvoreni postupak nabave koji je zbog neprihvatljivosti ponuda

poništen. Krajem rujna 2017. godine prema projektnoj dokumentaciji napisana je nova tehnička specifikacija za izradu ulazno/izlaznog separatora te je 29. rujna 2017. godine donesena odluka o pokretanju natječaja za izradu istog. U listopadu 2017. godine potpisan je Ugovor s najpovoljnijim ponuditeljem s rokom trajanja Ugovora do 20. ožujka 2018. godine.

Kroz ulazno/izlazni separator tijekom cijele godine prolazi plin. Za njegovu zamjenu potrebno je 3 do 4 dana stajanja prilikom čega će postrojenje PSP Okoli i fizički biti odvojeno od transportnog sustava. Zbog toga se radovi zamjene ulazno/izlaznog separatora planiraju kada postrojenje stoji zbog obavljanja redovnih hidrodinamičkih mjerenja između ciklusa povlačenja i utiskivanja plina.

Budući da je natječaj koji je pokrenut u svibnju 2017. godine poništen, planirani radovi zamjene ulazno/izlaznog separatora nisu se mogli izvršiti između ciklusa utiskivanja i povlačenja u 2017. godini (listopad 2017.). Time je i realizacija projekta u 2017. godini iznosila 6,97% od planiranog. Novi planirani period zamijene je tijekom obavljanja hidrodinamičkih mjerenja između 30. ciklusa povlačenja i 31. ciklusa utiskivanja u 2018. godini (travanj 2018.).

SPOJNI PLINOVODI

Nakon izrade (bušenja) dviju novih radnih bušotina Ok-62 i Ok-63 na PSP Okoli te njihovog podzemnog opremanja i ispitivanja radnih karakteristika, pristupilo se njihovom spajanju u sustav PSP Okoli, odnosno izgradnji spojnih plinovoda prema već postojećoj bušotinskoj platformi PF-5.

Nakon završenih svih građevinskih, strojarških, instrumentalnih i ostalih radova te pripreme sveukupne tehničke dokumentacije projekta, u veljači 2017. godine ishodeno je rješenje Ministarstva zaštite okoliša i energetike za probnu eksploataciju bušotina te su bušotine i izgrađeni spojni plinovodi pušteni u rad.

Istovremeno sa puštanjem u rad bušotine i spojnih plinovoda podnijet je prema istom Ministarstvu i zahtjev za izdavanjem uporabne dozvole. Tehnički pregled izgrađenih objekata i postrojenja obavljen je dana 29. svibnja 2017. godine. Po obavljenom tehničkom pregledu otklonjeni su svi uočeni nedostaci te je u srpnju 2017. godine Ministarstvo zaštite okoliša i energetike izdalo uporabnu dozvolu za izgrađene objekte.

Nakon prenamjene kontrolno-mjernih bušotina Ok-20, Ok-26 i Ok-1D u radne, završena je i izgradnja priključnih plinovoda prenamijenjenih bušotina. Kompletirana je tehnička dokumentacija projekta i podniet je zahtjev Ministarstvu zaštite okoliša i energetike za izdavanjem uporabne dozvole. Do provedbe tehničkog pregleda izgrađenih objekata, što prethodi izdavanju uporabne dozvole, bušotine su tijekom 2017. godine bile u probnoj eksploataciji u sustavu PSP Okoli, za što je također ishodoeno odobrenje nadležnog Ministarstva.

INTEGRIRANI RAČUNALNI MODEL PSP OKOLI

Svrha pokretanja projekta je izrada tehničkog Integriranog računalnog modela PSP Okoli koji će se u svom završnom, ažuriranom i kalibriranom obliku koristiti:

- za evaluaciju svih radnih parametara sustava podzemnog skladišta plina (stanje radnog volumena, stanje plinskog jastuka, maksimalne količine povlačenja i utiskivanja plina pri određenom stanju radnog volumena, kretanje radnih tlakova u cjelokupnom sustavu PSP Okoli),
- za optimalizaciju rada sustava PSP Okoli (veličine plinskog jastuka i radnog volumena u dinamičkim uvjetima rada skladišta, broja i položaja bušotina u ležištima, načina rada bušotina, opremanja bušotina, pronalaženje “uskih grla” u površinskom sustavu, rada kompresora, smanjenje rizika kod donošenja odluka daljnjeg razvoja sustava),
- za praćenje eventualnih gubitaka (ili migracija) plina u podzemlju i površinskom sustavu,
- za izradu stručnih podloga za donošenje odluka o budućim investicijama u izgradnju/rekonstrukciju PSP Okoli.

Od pokretanja predmetnog projekta obavljena su hidrodinamička i elektrokarotazna mjerenja na bušotinama i interpretacija rezultata istih kao važan ulazni podatak za izradu modela, nabavljene su hardverske i softverske računalne komponente za izradu modela i pripremljeni su svi radni/proizvodni podaci iz povijesti rada plinskog polja Okoli te PSP Okoli.

Izrada Integriranog računalnog modela PSP Okoli ugovorena je sa inozemnom stručnom konzultantskom tvrtkom koja pruža usluge iz navedenog područja na svjetskom tržištu i raspolaže s potrebnim stručnim resursima i velikim iskustvom u obavljanju takvih i sličnih poslova.

U prosincu 2017. godine donijeta je odluka da se, zbog kompleksnosti i važnosti cijelog projekta, izvrši i nezavisna revizija izrađenog modela od treće strane. Ista je ugovorena također s renomiranom inozemnom tvrtkom koja pruža konzultantske usluge u području naftne industrije na svjetskom tržištu.

ULAGANJE U OSTALU DUGOTRAJNU IMOVINU

Pored ulaganja u navedene projekte tijekom 2017. godine realizirano je ulaganje u ostalu dugotrajnu imovinu u iznosu od 1.296.721 kune, a materijalno značajnije stavke jesu:

- Rekonstrukcija vanjske rasvjete (u iznosu od 799.353 kune) - vanjska rasvjeta pogona i platformi bila je dotrajala i nije zadovoljava nove propise sukladno *Zakonu o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja* (NN 114/11). Također trošila je veću količinu energije i bila bazirana na živinim žaruljama koje se više ne proizvode. Razina osvjetljenja nije bila zadovoljavajuća prema zapisniku o ispitivanju radnog okoliša. Zamjenom vanjske rasvjete dobiveno je slijedeće: ušteda električne energije, garancija na opremu i radove 5 godina i zadovoljavanje propisa o zaštiti okoliša.
- Zamjena uređaja za pročišćavanje sanitarno-fekalnih voda (u iznosu od 184.258 kuna) - s obzirom na nezadovoljavajuće granične vrijednosti ispusta sanitarne kanalizacije sukladno važećoj vodopravnoj dozvoli te stanju i starosti upojnog bunara i postojećeg uređaja, bilo je potrebno izvršiti zamjenu postojećeg uređaja za pročišćavanje sanitarno fekalnih voda novim. Radovi su obavljeni temeljem projektnog rješenja, a nakon obavljenih radova i puštanja u rad novog uređaja napravljena je laboratorijska analiza uzoraka uzetih sa ispusta. Rezultati su u dozvoljenim granicama prema važećoj vodopravnoj dozvoli i isti su proslijeđeni vodopravnoj inspekciji.

5. TEMELJNA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA

5.1. RAČUN DOBITI I GUBITKA

Račun dobiti i gubitka za 2017. godinu iskazuje ovaj rezultat:

- ukupni prihodi	142.563.638 kn
- ukupni rashodi	135.258.099 kn
- bruto dobit	7.305.539 kn
- porezna obveza	853.991 kn
- neto dobit	6.451.548 kn

Tablica 6. Prikaz računa dobiti i gubitka po godinama

Opis	Ostvarenje 2017.	Rebalans Plana 2017.	Ostvarenje 2016.	Indeks 2/3
1	2	3	4	5
	u 000 kn	u 000 kn	u 000 kn	
A POSLOVNI PRIHODI (I. do III.)	140.309	139.691	182.621	100,44
I. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	1.346	1.346	1.745	100,03
II. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	135.310	138.145	180.180	97,95
III. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	3.653	200	695	1.826,34
B POSLOVNI RASHODI (I. do VII.)	127.864	107.258	95.804	119,21
I. Materijalni troškovi (a.+b.+c.)	43.975	39.962	31.568	110,04
a.) Troškovi sirovina i materijala	20.349	17.675	14.794	115,13
b.) Troškovi prodane robe	170	0	0	0,00
c.) Ostali vanjski troškovi (troškovi usluga)	23.455	22.287	16.774	105,24
II. Troškovi osoblja (a.+b.+c.)	13.446	13.419	13.890	100,20
a.) Neto plaće i nadnice	7.851	7.750	7.936	101,31
b.) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	3.645	3.727	3.913	97,79
c.) Doprinosi na plaće	1.950	1.942	2.040	100,40
III. Amortizacija	42.696	47.727	43.186	89,46
IV. Ostali troškovi	5.717	6.150	6.734	92,95
V. Vrijednosna usklađenja (a.+b.)	0	0	263	0,00
a.) Dugotrajne imovine osim financijske imovine	0	0	0	0,00
b.) Kratkotrajne imovine osim financijske imovine	0	0	263	0,00
VI. Rezerviranja	22.031	0	163	0,00
VII. Ostali poslovni rashodi	0	0	0	0,00
C DOBIT ILI GUBITAK IZ OSNOVNE DJELATNOSTI (A-B)	12.445	32.433	86.817	38,37
D FINANCIJSKI PRIHODI	2.255	1.060	1.411	212,70
E FINANCIJSKI RASHODI	7.394	8.500	4.894	86,98
F DOBIT ILI GUBITAK IZ FINANCIJSKE DJELATNOSTI (D-E)	-5.139	-7.440	-3.484	69,07
G UKUPNI PRIHODI (A+D)	142.564	140.751	184.032	101,29
H UKUPNI RASHODI (B+E)	135.258	115.758	100.698	116,85
I BRUTO DOBIT ILI GUBITAK TEK. GODINE (G-H)	7.306	24.993	83.334	29,23
J POREZ NA DOBIT	854	4.499	16.730	18,98
K NETO DOBIT ILI GUBITAK TEK. GODINE (I-J)	6.452	20.494	66.604	31,48

PRIHODI

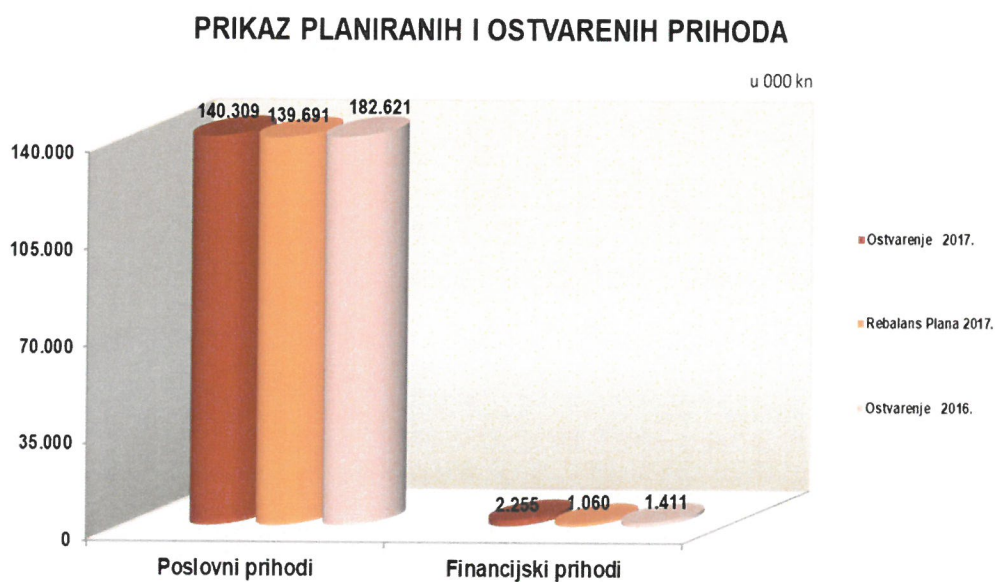
Tijekom izvještajnog razdoblja PSP je ostvario ukupne prihode u iznosu od 142.563.638 kuna, koji se dijele na:

- poslovne prihode 140.309.003 kn
(prihodi od usluge skladištenja plina i ostali poslovni prihodi)
- financijske prihode 2.254.636 kn
(ostali prihodi na osnovi kamata, tečajne razlike te ostali financijski prihodi i nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine)

Tablica 7. Ukupni prihodi

u 000 kn

OPIS	Ostvarenje 2017.	Rebalans Plana 2017.	Ostvarenje 2016.	Indeks 2/3
1	2	3	4	5
Poslovni prihodi	140.309	139.691	182.621	100,44
Financijski prihodi	2.255	1.060	1.411	212,70
UKUPNI PRIHODI	142.564	140.751	184.032	101,29

Slika 3. Ukupni prihodi

Ukupni se prihodi sastoje od poslovnih i financijskih prihoda.

Poslovni prihodi čine 98,42% strukture ukupnih prihoda, a financijski 1,58%. Prihode od prodaje usluga, koji čine 97,40% poslovnih prihoda, odredila je HERA, i to maksimalnim dozvoljenim prihodom za regulatorno razdoblje.

Prihodi od prodaje u promatranom razdoblju 2017. godine manji su za 45.269.320 kuna, odnosno za 24,88% u odnosu prema istom razdoblju 2016. godine. Smanjenje prihoda od prodaje rezultat je primjenjivanja novih, nižih tarifnih stavki od 1. siječnja 2017. godine, a u skladu s *Odlukom o iznosu tarifnih stavki za skladištenje plina* (NN 122/16).

U 2017. godini ukupni ostvareni prihodi su veći od planiranih za 1.812.636 kuna (1,29%), a u odnosu prema 2016. godini manji su za 41.468.727,56 kuna (22,53%), i to zbog smanjenja prihoda od prodaje, uslijed primjenjivanja nižih tarifnih stavki u 2017. godini.

Ostali poslovni prihodi prvenstveno se odnose na prihode od ukidanja rezerviranja i vrijednosnih usklađenja, penala i prodaje otpadnog materijala te se razlikuju od planiranih s obzirom na prirodu i nemogućnost njihova preciznog planiranja.

Financijski prihodi ovisni su o količini slobodnih novčanih sredstava koja se mogu oročiti/uložiti u financijsku imovinu, kretanju kamatnih stopa na novčana sredstva i novčane ekvivalente, iz čega proizlazi razlika između planiranih i ostvarenih iznosa.

RASHODI

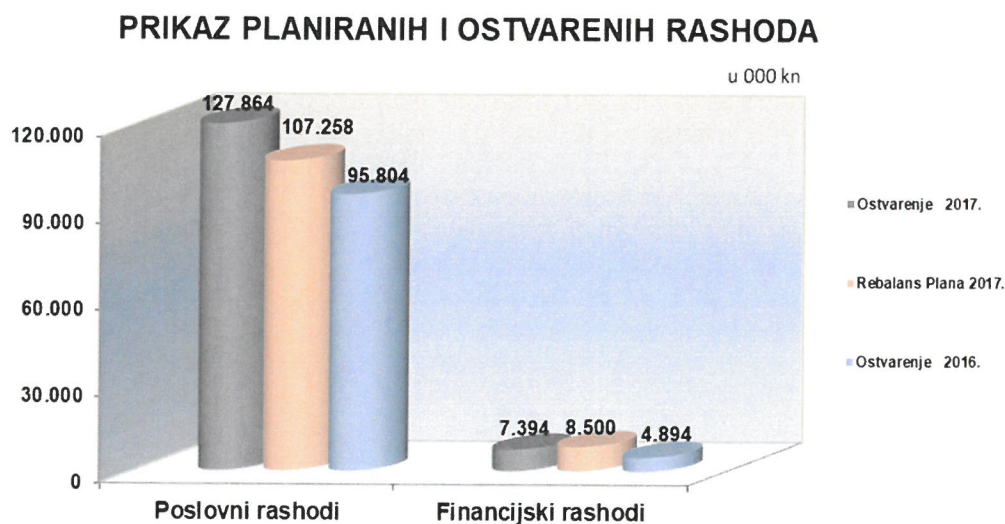
Ukupni su rashodi na razini od 116,85 % ukupno planiranih za 2017. godinu. Tijekom izvještajnog razdoblja ukupni rashodi poslovanja ostvareni su u iznosu od 135.258.099 kuna, i to:

- poslovni rashodi	127.864.392 kn
- financijski rashodi	7.393.707 kn

Tablica 8. Ukupni rashodi

u 000 kn

OPIS	Ostvarenje 2017.	Rebalans Plana 2017.	Ostvarenje 2016.	Indeks 2/3
1	2	3	4	5
Poslovni rashodi	127.864	107.258	95.804	119,21
Financijski rashodi	7.394	8.500	4.894	86,98
UKUPNI RASHODI	135.258	115.758	100.698	116,85

Slika 4. Ukupni rashodi

Ukupni rashodi u 2017. g. veći su za 34.559.717 kuna, odnosno za 34,32% u odnosu na 2016. godinu.

Najvažnije stavke rashoda u 2017. godini na kojima su evidentirana povećanja jesu:

- troškovi energije, plina i goriva u iznosu od 13.641.416 kuna (8.147.600 kuna u 2016. godini) u najvećem dijelu se odnose na troškove električne energije i plina kao pogonskog goriva. Na povećanje navedenih troškova utjecalo je više čimbenika - tijekom 2017. godine u skladište je utisnuta za 43% veća količina plina u odnosu na 2016. godinu; prosječna cijena plina bila je veća za 15% u odnosu na prosječnu cijenu u prethodnoj godini i pušten je u probni rad novi elektro kompresor što je utjecalo na režim rada, a posljedično i na potrošnju pogonskog goriva (probni rad uključuje testiranja u cjelokupnom rasponu/režimima rada, otklanjanje uočenih nedostataka i ne predstavlja optimalan način rada koji će uslijediti u godinama koje dolaze, odnosno u daljnjem vijeku uporabe koji se planira u trajanju od 25 godina),
- usluge održavanja u iznosu od 15.319.857 kuna (10.012.688 kuna u 2016. godini) koje se u najvećem dijelu odnose na usluge remonta i održavanja skladišnog sustava, na tekuće i investicijsko održavanje postrojenja te na troškove servisnih radova na kompresorima i hidrauličnim mjerenjima na bušotinama,
- odvjetničke usluge u iznosu od 841.000 kuna (575.000 kuna u 2016. godini) koje se odnose na pravne usluge, odnosno zastupanja u sudskim sporovima te rješavanje imovinsko pravnih odnosa,
- troškovi informatičkih usluga u iznosu od 2.040.836 kuna (1.393.925 kuna u 2016. godini) koji se u najvećem dijelu odnose na troškove održavanja novo implementiranih softvera (stručni specijalistički softver za interpretiranje seizmičkih mjerenja ležišta plina i softver za praćenje količine plina u ležištu te analitičko praćenje satnih kapaciteta utiskivanja/povlačenja od korisnika skladišnih kapaciteta),
- troškovi rezerviranja po započetim sudskim sporovima - u skladu sa načelom opreznosti te preporukom revizora i Revizorskog odbora Društva, direktor Društva donio je Odluku o rezerviranju za troškove po započetim materijalno značajnim sudskim sporovima u visini 10% vrijednosti sporova odnosno u iznosu od 21.935.047 kuna,
- financijski rashodi u iznosu od 7.393.707 kuna (4.894.388 kuna u 2016. godini) koji se u najvećem dijelu odnose na kamate po dugoročnom kreditu. Troškovi interkalarne kamate obračunavaju se na iskorišteni dio sredstava kredita pa su se stoga ovi troškovi sukcesivno povećali u 2017. godini u skladu s većim iznosom iskorištenog dijela glavnice kredita, a u rujnu 2017. godine obračunata je i redovna kamata po dospijeće prve rate glavnice kredita.

Ostali navedeni troškovi nisu imali znatna odstupanja u usporednim razdobljima ili su smanjeni u izvještajnoj godini u odnosu na prethodnu godinu.

TROŠKOVI ZAPOSLENIKA

Plaće i ostala primanja zaposlenika temelje se na relevantnim zakonskim propisima i važećem Kolektivnom ugovoru. Iskazane troškove plaća u iznosu od 13.445.799 kuna čini trošak bruto plaće u iznosu od 11.495.938 kuna, uvećan za doprinose na bruto plaće u iznosu od 1.949.861 kunu. Ostale naknade prema Kolektivnom ugovoru iznose 525.744 kune (naknade troškova prijevoza na rad, jubilarne nagrade, otpremnine, dar djeci i sl.).

Na kraju izvještajnog razdoblja 2017. godine broj zaposlenih manji je za 1 u odnosu prema istom razdoblju 2016. godine. Ukupni troškovi plaća u 2017. godini manji su za 443.880 kuna, odnosno za 3,20% u odnosu prema istom razdoblju 2016. godine. Također su smanjeni i ukupni troškovi osoblja i to zbog značajnih troškova otpremnina zbog odlaska zaposlenika u mirovinu, koje su obračunane u 2016. godini, a kojih je bilo manje u 2017. godini.

Tablica 9. Troškovi zaposlenika

Struktura troškova zaposlenih	Ostvarenje 2017.	Rebalans Plana 2017.	Ostvarenje 2016.	Indeks 2/3
1	2	3	4	5
TROŠKOVI PLAĆA	<i>u 000 kn</i>	<i>u 000 kn</i>	<i>u 000 kn</i>	
Neto plaće i nadnice	7.851	7.750	7.936	101,31
Porezi i doprinosi iz plaća	3.645	3.727	3.913	97,79
Bruto plaće	11.496	11.477	11.849	100,17
Doprinosi na bruto plaće	1.950	1.942	2.040	100,40
UKUPNO TROŠAK PLAĆA	13.446	13.419	13.890	100,20
OSTALE NAKNADE PO KU				
Naknade troškova zaposlenima	256	472	484	54,26
Isplate zaposlenima po KU (prigodne nagrade, otpremnine, dar djeci i sl.)	270	280	1.266	96,29
UKUPNO OSTALE NAKNADE PO KU	526	752	1.750	69,91
TROŠKOVI OSOBLJA	13.972	14.171	15.640	98,59
UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH NA 31.12.2016.: 71				
UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH NA 31.12.2017.: 70				
PROSJEČAN BROJ ZAPOSLENIH U RAZDOBLJU 01.01.- 31.12.2016.: 72				
PROSJEČAN BROJ ZAPOSLENIH U RAZDOBLJU 01.01.- 31.12.2017.: 69				

5.2. IZVJEŠTAJ O FINACIJSKOM POLOŽAJU/BILANCA

Ukupna imovina Društva na dan 31. prosinac 2017. godine iznosi 782.723.833 kune.

Vrijednost dugotrajne imovine Društva je 659.795.187 kuna ili 84,29%, a kratkotrajna imovina iznosi 122.378.715 kuna ili 15,63% u odnosu prema vrijednosti ukupne imovine.

U strukturi kratkotrajne imovine 28.146.442 kune (23,00%) odnosi se na potraživanja (potraživanja od kupaca i ostala potraživanja od države i zaposlenih), 50.609.523 kune (41,35%) na novčana sredstva (na žiro-računima, novac u blagajnama i oročena novčana sredstva), 30.730.244 kune (25,11%) na financijsku imovinu (sredstva u obvezničkim fondovima) te 12.892.506 kuna (10,53%) na zalihe (rezervni dijelovi u skladištu i zaliha plina za internu potrošnju).

Znatnije promjene u bilanci na dan 31. prosinac 2017. godine u odnosu prema 31. prosinac 2016. godine evidentirane su na ovim pozicijama:

- dugotrajna imovina Društva na kraju 2017. godine manja je za 22.570.847 kuna (3,31%) u odnosu prema kraju 2016. godine. Unatoč značajnom ulaganju u dugotrajnu imovinu/projekte i dalje je značajan udio stare dugotrajne imovine u ukupnoj dugotrajnoj imovini što utječe na kontinuirano smanjenje vrijednosti iste,
- stavka kratkotrajne imovine veća je za 7.165.987 kuna (6,22%) u odnosu prema 2016. godini, a najveće su promjene na stavkama zaliha i financijske imovine i novca. Navedeno je posljedica fluktuacije pri provođenju projekata (intenzitet radova na projektima nije jednak tijekom cijele godine, a time ni odljev novca) te korištenje sredstava iz dugoročnog kredita za djelomično podmirivanje obveza po pojedinim projektima. Sve se to reflektira na stanje novca i ulaganja dijela trenutačnih viškova novčanih sredstava u financijsku imovinu u skladu s planom financijskih ulaganja,
- na poziciji dugoročnih obveza na dan 31. prosinac 2017. godine evidentiran je dio iskorištenoga dugoročnog kredita prema Ugovoru s Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak, koji je sklopljen u rujnu 2015. godine, na iznos od 230.000.000 kuna i Dodatku tog Ugovora, s rokom iskorištenja do kraja lipnja 2017. godine odnosno do kraja lipnja 2018. godine te rokom otplate od 9 godina. Ugovaranju dugoročnog kredita za financiranje dijela investicija pristupilo se zbog:
 - dugoročnog uravnoteženja pozicija u financijskim izvještajima

- usklađenja izvora sredstava s namjenom ulaganja – dugotrajna imovina – dugoročni izvori
- uporabe kratkotrajnih izvora sredstava za razvoj i istraživanje te radi očuvanja stabilnosti pri eventualnim neplaniranim i neočekivanim zastojsima u tehnološkom procesu/kvaru na postrojenju.

Tablica 10. Izvještaj o financijskom položaju/Bilanca

POZICIJA	Stanje na dan 01.01.2017.	Stanje na dan 31.12.2017.	Povećanje Smanjenje	Indeks 3/2
1	2	3	4	5
	u 000 kn	u 000 kn	u 000 kn	
A. POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPL. KAPITAL	0	0	0	0,00
B. DUGOTRAJNA IMOVINA (I. do V.)	682.365	659.795	-22.570	96,69
I. Nematerijalna imovina	1.998	16.361	14.363	818,87
II. Materijalna imovina	680.352	643.434	-36.918	94,57
III. Financijska imovina	0	0	0	0,00
IV. Potraživanja	0	0	0	0,00
V. Odgođena porezna imovina	15	0	-15	0,00
C. KRATKOTRAJNA IMOVINA (I. do IV.)	115.212	122.379	7.167	106,22
I. Zalihe	10.858	12.893	2.035	118,74
II. Potraživanja	27.474	28.146	672	102,45
a) Potraživanja od povezanih poduzetnika	182	141	-41	77,47
b) Potraživanja od kupaca	20.203	14.008	-6.195	69,34
c) Ostala potraživanja (od zaposlenih, države i dr. institucija)	7.088	13.998	6.910	197,49
III. Financijska imovina	14.877	30.730	15.853	206,56
a) Dani zajmovi, depoziti i slično	0	0	0	0,00
b) Ostala financijska imovina	14.877	30.730	15.853	206,56
IV. Novac	62.003	50.610	-11.393	81,63
D. PLAĆENI TROŠKOVI BUD. RAZD. I OBRAČUNATI PRIH.	230	550	320	239,13
E. GUBITAK IZNA D VISINE KAPITALA	0	0	0	0,00
F. AKTIVA UKUPNO (A + B + C + D + E)	797.808	782.724	-15.084	98,11
G. IZVANBILANČNI ZAPISI	502.005	688.962	186.957	137,24
A.1. KAPITAL I REZERVE (I. do IV.)	601.624	541.472	-60.152	90,00
I. Upisani kapital	535.020	535.020	0	100,00
II. Rezerve	0	0	0	0,00
III. Zadržana dobit ili prenos. gubitak	0	0	0	0,00
IV. Dobit ili gubitak tekuće godine	66.604	6.452	-60.152	9,69
B.1. DUGOROČNA REZ. ZA RIZIKE I TROŠKOVE	470	22.324	21.854	4.749,79
C.1. DUGOROČNE OBVEZE	138.461	173.179	0	0,00
I. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	138.461	173.179	34.718	0,00
D.1. KRATKOROČNE OBVEZE (I. do IV.)	55.466	43.820	-11.646	79,00
I. Obveze prema povezanim poduzećima	118	92	-26	77,97
II. Obveze prema dobavljačima	25.528	16.330	-9.198	63,97
III. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	14.108	24.397	10.289	0,00
IV. Ostale kratkoročne obveze	15.712	3.002	-12.710	19,11
E.1. ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠK. I PRIHOD BUD. RAZD.	1.788	1.928	140	107,83
F.1. PASIVA UKUPNO (A.1.+B.1.+C.1.+D.1.+E.1.)	797.808	782.724	-15.084	98,11
G.1. IZVANBILANČNI ZAPISI	502.005	688.962	186.957	137,24

5.3. IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

Tablica 11. Izvještaj o novčanim tokovima

(u 000 kn)

Naziv pozicije	Ostvareno I. - XII. 2016.	Ostvareno I. - XII. 2017.
1	2	3
Novčani tokovi od poslovnih aktivnosti		
1. Novčani primici od kupaca	224.597	175.992
2. Novčani primici od tantijema, naknada, provizija i sl.		
3. Novčani primici od osiguranja za naknadu šteta	336	290
4. Novčani primici s osnove povrata poreza		
5. Novčani izdaci dobavljačima	-42.487	-57.058
6. Novčani izdaci za zaposlene	-15.240	-14.345
7. Novčani izdaci za osiguranje za naknade šteta	-1.669	-1.815
8. Ostali novčani primici i izdaci	-31.940	-27.575
I. Novac iz poslovanja (AOP 001 do 008)	133.596	75.489
9. Novčani izdaci za kamate	0	0
10. Plaćeni porez na dobit	-14.166	-17.131
A) NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI (AOP 009 do 011)	119.430	58.358
Novčani tokovi od investicijskih aktivnosti		
1. Novčani primici od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine		
2. Novčani primici od prodaje financijskih instrumenata		
3. Novčani primici od kamata		
4. Novčani primici od dividendi		
5. Novčani primici s osnove povrata danih zajmova i štednih uloga		
6. Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti		
II. Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti (AOP 013 do 018)	0	0
1. Novčani izdaci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	-116.689	-28.788
2. Novčani izdaci za stjecanje financijskih instrumenata		
3. Novčani izdaci s osnove danizh zajmova i štednih uloga		
4. Stjecanje ovisnog društva, umanjeno za stečeni novac		
5. Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti		
III. Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti (AOP 020 do 024)	-116.689	-28.788
B) NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI (AOP 019 + 025)	-116.689	-28.788
Novčani tokovi od financijskih aktivnosti		
1. Novčani primici od povećanja temeljnog (upisanog) kapitala		
2. Novčani primici od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata		
3. Novčani primici od glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi	73.338	58.950
4. Ostali novčani primici od financijskih aktivnosti	810	5.209
IV. Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti (AOP 027 do 030)	74.148	64.159
1. Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi i dužničkih financijskih instrumenata		-11.461
2. Novčani izdaci za isplatu dividendi	-56.195	-66.604
3. Novčani izdaci za financijski najam		
4. Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica i smanjenje temeljnog (upisanog) kapitala		
5. Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti	-16.938	-27.059
V. Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti (AOP 032 do 036)	-73.133	-105.124
C) NETO NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI (AOP 031+037)	1.015	-40.965
1. Nerealizirane tečajne razlike po novcu i novčanim ekvivalentima		
D) NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANIH TOKOVA	3.756	-11.394
E) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA	58.247	62.003
F) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA (AOP 040+041)	62.003	50.610

5.4. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

Svrha financijskih pokazatelja jest dobivanje informacija o uspješnosti i sigurnosti poslovanja poduzeća. Formiraju se i računaju radi sinteze i jednostavnijeg pregleda informacija o poslovanju.

Tablica 12. Financijski pokazatelji poslovanja

FINANCIJSKI POKAZATELJI	2016. g.	2017. g.
POKAZATELJI LIKVIDNOSTI		
Koeficijent tekuće likvidnosti	2,08	2,79
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,61	1,80
POKAZATELJ ZADUŽENOSTI		
Koeficijent zaduženosti	24,31%	27,72%
POKAZATELJI AKTIVNOSTI		
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,23	0,18
POKAZATELJ EKONOMIČNOSTI		
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,83	1,05

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI

- mjere sposobnost poduzeća da podmiri dospjele kratkoročne obveze,
- pokazatelji likvidnosti u posljednje 2 godine pokazuju trend povećanja te se može zaključiti slijedeće:
 - kratkotrajna imovina je veća od kratkoročnih obveza što ukazuje na činjenicu da Društvo posluje likvidno
 - kratkoročne obveze manje su od brzo unovčive imovine, pa se može zaključiti da je Društvo u dobroj poziciji što se tiče ubrzane likvidnosti
- trend povećanja pokazatelja likvidnosti upućuju na to da Društvo nema teškoća s likvidnošću.

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI

- koriste se za procjenu financijskog rizika poduzeća, odnosno mjere stupanj njegove zaduženosti. Pokazatelji zaduženosti upućuju na udio obveza u ukupnoj imovini. Što je veći odnos duga i imovine, to je veći financijski rizik, a što je taj odnos manji, i financijski je rizik manji,

- koeficijent zaduženosti pokazuje trend porasta zbog povećanja ukupnih obveza na osnovi kreditnog zaduženja po dugoročnom kreditu,
- koeficijent zaduženosti Društva i dalje je izrazito nizak jer iznosi samo 27,72%, što znači da se poslovanje financira u iznosu od 72,28% iz vlastitog kapitala.

POKAZATELJI AKTIVNOSTI

- mjere efikasnost poduzeća u iskorištavanju svojih resursa i upućuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu,
- poželjno je da taj omjer bude što veći (tj. da poduzeće što uspješnije upotrebljava imovinu kako bi stvaralo prihode),
- koeficijent obrta ukupne imovine u promatranom razdoblju nema velikih oscilacija zbog kontinuiteta ukupnih prihoda, a s obzirom na reguliranu djelatnost i dopušteni prihod od osnovne djelatnosti (usluge skladištenja plina) koji je određen Metodologijom obračuna tarifnih stavki i dozvoljenog prihoda,
- tijekom 2017. godine svaka kuna imovine rezultirala je s 18 lipa prihoda.

POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI

- mjere odnos prihoda i rashoda, pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda,
- koeficijent ekonomičnosti ukupnog poslovanja pokazuje očekivano smanjenje jer se poslovni prihodi ostvaruju u skladu sa odobrenom visinom tarifnih stavki od strane HERA-e, a koje su za 2017. godinu bile znatno niže nego za 2016. godinu,
- iskazano smanjenje je rezultat ranije opisanog smanjenja prihoda uz povećanja rashoda.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA

PSP kontinuirano upravlja rizicima putem internih izvještaja, i to prateći izloženost riziku likvidnosti, tržišnom riziku, kamatnom, kreditnom i valutnom riziku, riziku sudskih sporova, zaposlenika, zaštite na radu i IT rizicima.

Rizik likvidnosti – Planiranjem poznatih i potencijalnih novčanih priljeva i odljeva s obzirom na tijek poslovanja PSP kontinuirano provodi mjere redovitog upravljanja rizikom likvidnosti. Dospjela potraživanja naplaćuju se u ugovorenom roku pa nema teškoća pri podmirenju dospjelih obveza, odnosno sve obveze prema dobavljačima i zaposlenicima, kao i obveze za poreze, doprinose i sl. Društvo podmiruje sukladno ugovorenim, i/ili propisanim rokovima.

Tržišni rizik – Prvenstveno se odnosi na rizik od potražnje za uslugom skladištenja. S obzirom na to da je Društvo prodalo sve raspoložive komercijalne SBU-ove za drugo regulacijsko razdoblje, tržišni je rizik time potpuno uklonjen.

Diversifikacija dobavnih pravaca, razvoj novih interkonekcija s protokom u oba smjera, izgradnja novih skladišnih kapaciteta, regionalna suradnja i harmonizacija regulatornog okvira novi su izazovi u čijim će okvirima Društvo djelovati u sljedećem razdoblju.

Također, na poslovanje Društva utječe i rizik od povećanja cijena sirovina i materijala koje se upotrebljavaju pri redovitom poslovanju. Jedna od važnih stavki materijalnih troškova jesu troškovi energenata za obavljanje osnovne djelatnosti Društva, a to su prirodni plin i električna energija za internu potrošnju, čija cijena direktno utječe na operativni trošak poslovanja. Provođenjem otvorenih postupaka nabave u tržišno najpovoljnijim trenucima Društvo je postiglo povoljnije cijene, ostvarilo znatne uštede i time minimiziralo ovaj tržišni rizik. A ugradnjom elektromotornog kompresora diversificiralo je najveće potrošače energenta te time ostvarilo pretpostavke za kvalitetnije upravljanje troškovima u budućem razdoblju.

Kamatni rizik – Odnosi se na rizik od promjene vrijednosti financijskih instrumenata zbog promjene tržišnih kamatnih stopa u odnosu prema kamatnim stopama primjenjivim na financijske instrumente. Rizik od kamatnih stopa pri tijeku novca jest rizik od promjenjivih troškova kamata na financijske instrumente tijekom razdoblja. Društvo ima znatan iznos

dugoročnog kredita, ali kamatni je rizik minimaliziran jer je kredit za program infrastrukture ugovoren uz kamatnu stopu koja nije vezana za kretanje referentne kamatne stope na tržištu.

Kreditni rizik – Financijska imovina koja potencijalno može dovesti Društvo u kreditni rizik sastoji se uglavnom od novca, novčanih ekvivalenata i potraživanja od kupaca. Društvo nema drugih značajnijih koncentracija kreditnog rizika.

Društvo je sve viškove novčanih sredstava plasiralo jedino u obliku oročenih novčanih sredstava u renomiranim bankama te imovina nije bila izložena utjecaju kreditnog rizika. S obzirom na tendenciju pada kamatnih stopa na oročene depozite, Društvo je donijelo odluku o ulaganju manjeg dijela slobodnih novčanih sredstava u obvezničke fondove, koji po svojim karakteristikama nisu rizični za ulaganje jer novčana sredstva iz svojeg portfelja ulažu samo u državne vrijednosne papire. Iako su analize tržišta kapitala upozorile na mogućnost ostvarivanja većeg prinosa ulaganjem u dioničke fondove, isto nije realizirano zbog rizika od velike volatilnosti vrijednosti dionica. Naime, Društvo provodi jasno zadanu strategiju sigurnosti i pri pružanju svojih usluga i u raspolaganju slobodnim novčanim sredstvima.

Valja naglasiti da Društvo u redovitim vremenskim intervalima izrađuje analize tržišta kapitala kako bi ovisno o njihovim rezultatima pravodobno provelo sve aktivnosti koje su nužne za zaštitu ulaganja.

Aktivnosti na temelju kojih se rade analize obuhvaćaju:

- analize financijskih izvješća banaka,
- analize izvješća HNB-a i
- analize portfelja obvezničkih fondova, odnosno analize najvećih pozicija.

Valutni rizik – Izloženost Društva valutnom riziku proizlazi iz obveza prema inozemnim dobavljačima te činjenici da cjelokupni prihod ostvaruje samo u nacionalnoj valuti.

Valutni se rizik očituje kod dugoročnog kredita koji je ugovoren uz valutnu klauzulu. Prije sklapanja tog ugovora provedena je analiza tržišta pri kojoj su razmatrane i mogućnosti zaduživanja u nacionalnoj valuti, čime bi se izbjegao valutni rizik. Međutim, to nije bilo moguće, jer nije primljena niti jedna ponuda koja za zaduživanje u nacionalnoj valuti.

Sudski sporovi – Društvo ima dva materijalno značajna pokrenuta sudska spora u kojima je tužena strana. Dana 6. prosinca 2014. godine INA-INDUSTRIJA NAFTE d.d. je podnijela tužbu protiv Društva, a radi „nadoknade svrsishodno uložениh sredstava“ u istraživanje EP Grubišno Polje. Naknada koju tužitelj zahtjeva utvrđena je u iznosu od 25.000.000 kuna uvećano za zatezne kamate od dana podnošenja tužbe i parničnog troška uvećanog za zatezne kamate.

Dana 3. ožujka 2017. godine tvrtka Prirodni plin d.o.o. je podnijela tužbu protiv Društva radi naknade štete u vezi provođenja postupka raspodjele skladišnih kapaciteta podzemnog skladišta plina Okoli za plinsko razdoblje od 2014. do 2017. godine te navodne štete koja je nastala provođenjem postupka prodaje nepovučenog plina, u skladu sa *Pravilima korištenja sustava skladišta plina* (NN 12/13) te *Pravilima i uvjetima otvorenog postupka prodaje nepovučenog plina*, u vlasništvu tvrtke Prirodni plin d.o.o. iz podzemnog skladišta plina Okoli u travnju 2014. godine. Naknada koju tužitelj zahtjeva iznosi 194.350.469 kuna uvećano za zatezne kamate od dana podnošenja tužbe i parničnog troška uvećanog za zatezne kamate. Društvo je dana 11. svibnja 2017. godine predalo odgovor na tužbu, a do današnjeg dana još nije bilo održano pripremno ročište.

Prema mišljenju odvjetnika koji zastupa Društvo, na temelju dostavljene dokumentacije i trenutnog stanja predmeta, u ovom trenutku ishod sporova se ne može procijeniti, odnosno u ovom trenutku ne postoji financijska izloženost Društva.

Procesni rizik – Nedostatak adekvatnog održavanja opreme i postrojenja može dovesti do problema u radu tehnološkog procesa na pogonu PSP Okoli. U cilju eliminiranja ovoga rizika provode se servisne aktivnosti na opremi u skladu sa hodogramom istih. Internima aktima propisano je postupanje sa ciljem promptne nabave materijala i ugovaranja radova/usluga održavanja u svrhu sigurnog i učinkovitog funkcioniranja tehnološkog procesa.

Kao potencijalni procesni rizik kategorizirano je stanje prirodnog plina u funkciji rada PSP Okoli te su u postupku praćenja i interpretaciji podataka dobivenih hidrodinamičkim mjerenjem o stanju plina u ležištu angažirani eminentni svjetski stručnjaci za reviziju analize izrađene od strane internih resursa sa ciljem minimiziranja navedenog rizika.

Rizik zaposlenika – U nedostatku zaposlenika koji raspolažu sa znanjima potrebnim za obavljanje poslovnih aktivnosti pri zamjeni odsutnog zaposlenika postoji rizik nemogućnosti izvršavanja poslovnih zadataka. Stoga se potiče kontinuirana komunikacija između zaposlenika

te timski rad sa svrhom upoznavanja sa poslovnim procesima drugih zaposlenika kako bi veći broj zaposlenika poznao poslovne aktivnosti u širem djelokrugu, a ne samo onih obuhvaćenih opisom poslova svog radnog mjesta.

Rizik zaštite na radu - Upravljanje rizikom na radnom mjestu je jedan od ključnih alata za poboljšanje profesionalnih sigurnosnih i zdravstvenih uvjeta rada.

Primjenom norme OHSAS 18001 (Sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnosti) u PSP-u uspostavljen je preventivni pristup upravljanja rizikom što obuhvaća prepoznavanje rizika i umanjivanje rizika. U internim aktima definirani su ciljevi, planovi mjera i programa u području zaštite zdravlja i sigurnosti kao i upravljanje rizicima po zdravlje i sigurnost u Društvu.

Rizik IT sigurnosti – Pohranjivanje podataka na samo jednom mjestu može dovesti do opasnosti od njihova djelomičnog ili potpunoga gubitka. Stoga je ugovorena usluga vanjske sigurnosne pohrane podataka. S obzirom na stalnu obvezu odaziva na zahtjeve korisnika usluga skladišnih kapaciteta i promptno izvršavanje dobivenih zahtjeva putem softvera, postoji rizik nefunkcionalnosti istoga uzrokovane nestankom električne energije iz javne mreže. Kako bi se uklonio navedeni rizik ugrađen je agregat koji predstavlja alternativni izvor napajanja softvera za evidentiranje zahtjeva i nominacija korisnika skladišnih kapaciteta.

7. UPRAVLJANJE LJUDSKIM POTENCIJALIMA

U 2017. godini broj zaposlenih se smanjio za 1 zaposlenika pa je ukupni broj zaposlenih na dan 31. prosinca 2017. godine bio 70. Budući da se upravljanje ljudskim potencijalima temelji na potrebama poslovnog procesa, na upražnjena radna mjesta, zbog odlaska zaposlenika u mirovinu, zaposlene su nove osobe u skladu sa zahtjevima poslovnih aktivnosti i opisima radnih mjesta.

Organizacijska shema Društva u 2017. godini nije mijenjana te i dalje postoje četiri organizacijske jedinice.

Tablica 13. Struktura zaposlenika na dan 31. 12. 2017. godine

STRUKTURA ZAPOSLENIKA NA DAN 31. 12. 2017. GODINE												
R. Br.	Organizacijska jedinica	Opis	Dr.sc.	Mr.sc.	VSS	STR. SPEC.	MAG	BACC.	VŠ	SSS	VK	Ukupno
0	1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11
1	URED DIREKTORA	Neodređeno vrijeme			2	1			1	1		5
		Određeno vrijeme										
2	POSLOVNE FUNKCIJE	Neodređeno vrijeme		1	9	1	1	3		4		19
		Određeno vrijeme										
3	SEKTOR TEHNOLOŠKOG UPRAVLJANJA	Neodređeno vrijeme	1		4					35	1	41
		Određeno vrijeme										
4	SEKTOR RAZVOJA I INVESTICIJA	Neodređeno vrijeme			5							5
		Određeno vrijeme										
UKUPNO			1	1	20	2	1	3	1	40	1	70

Najvažnije odrednice u upravljanju ljudskim potencijalima u 2017. g. jesu:

- naglasak na stručnom osposobljavanju i dodatnim edukacijama
- provedba važnih projekata putem manjih operativnih jedinica – projektnih timova koji se ovisno o potrebama projekta sastoje od internih resursa i angažmana vanjskih stručnih suradnika.

8. PLANIRANI DALJNI RAZVOJ DRUŠTVA

PLANIRANE INVESTICIJE U SUSTAV SKLADIŠTA PLINA

U drugom regulatornom razdoblju (2017.-2021. godine), PSP planira dovršiti projekt dogradnje kompresorske stanice na PSP Okoli (u 2018. godini) koji je od strateškog interesa za Društvo i za RH, te pokrenuti izgradnju novog skladišta plina na lokaciji EP Grubišno Polje čije se inicijalno puštanje u probnu eksploataciju i crpljenje ležišta prije prenamjene u podzemno skladište plina očekuje 2021/2022. godine. Prethodno će se završiti dodatni istražni radovi koji se izvode radi utvrđivanja mogućnosti skladištenja ugljikovodika (prirodnog plina) u geološkim strukturama (planirano do kraja 2018. godine).

Kvaliteta usluge skladištenja plina mjeri se prije svega vremenom potrebnim za utiskivanje i povlačenje plina u/iz skladišta plina, odnosno količinskim kapacitetima u jedinici vremena. Radni volumen skladišta plina ima nešto manje istaknut značaj od navedenih faktora što proizlazi kako iz projekcije kretanja u potrošnji plina na području RH, tako i zbog promjena uloge skladišta plina u RH, a i šire na području EU. Naime, skladišta plina gube dominantan utjecaj u rješavanju razlika cijene plina zima–ljetu, već nude fleksibilnost, odnosno aktivno doprinose uravnoteženju plinskog sustava.

Prirodni plin koji se nalazi u skladištu plina PSP Okoli dijeli se na dio koji ima funkciju plinskog jastuka, odnosno trajno se nalazi u ležištu i služi za podržavanje osnovne energije (u vidu tlaka) potrebne za rad skladišta i u vlasništvu je RH, te na onaj koji se nalazi u tzv. radnom volumenu skladišta plina, odnosno koji se utiskuje i povlači tijekom godine i u vlasništvu je korisnika podzemnog skladišta plina.

Nakon 30 godina rada podzemnog skladišta plina uočene su nesukladnosti u količinama plina koje se vode u radnom volumenu, a u odnosu na očekivani radni tlak u skladištu plina za te količine. Razlog tome je što je tijekom 30 godina rada skladišta plina došlo do migracije dijela utisnutog plina iz efektivnog dijela radnog volumena, odnosno onog dijela koji se koristi za rad skladišta plina, u dijelove ležišta u kojima taj plin više ne sudjeluje u efektivnom radu skladišta.

Djelomično je to prikazano i objašnjeno u zadnjem rudarskom projektu; *Rudarski projekt eksploatacije ugljikovodika na eksploatacijskom polju „PSP Okoli“ – Podzemno skladište plina - Dopuna 5* iz 2012. godine. Nastavno na to, pokrenut je i projekt izrade Integriranog računalnog

modela PSP Okoli, koji će dati dodatno objašnjenje tih pretpostavljenih procesa migracije plina te prikazati realniju sliku stanja radnog volumena skladišta plina, a sve će biti dokumentirano u sljedećem dopunskom rudarskom projektu PSP Okoli.

Na osnovu trenutno dostupnih podataka jasno je da će biti potrebno uskladiti odnos radnog volumena i plinskog jastuka odnosno korigirati i uskladiti bilančno stanje plina u skladištu plina. U tu svrhu planirana su potrebna financijska sredstva, a točne količine prirodnog plina potrebne za bilanciranje te odgovarajući iznos financijskih sredstava, bit će poznati po reviziji Integriranog računalnog modela PSP Okoli.

Kako će provedbom projekta dogradnje kompresorske stanice na PSP Okoli biti dugoročno riješen problem utiskivanja plina, pred PSP-om je u sljedećem razdoblju najveći izazov uspješno povećati izlazne kapacitete koji će se ponuditi na tržištu.

Navedeno je moguće riješiti ulaganjem u novo skladište plina na lokaciji EP Grubišno Polje. Imajući u vidu i ostale prednosti koje uz sebe veže novo skladište plina (razvoj proizvoda koje Društvo nije u mogućnosti ponuditi ukoliko raspolaže sa samo jednim skladištem plina), navedeni projekt će svakako biti od najvećeg interesa Društva.

Podzemno skladište plina Grubišno Polje planirano je kao skladište relativno malog radnog volumena (40-60 milijuna m³), ali relativno velikih ulazno/izlaznih kapaciteta (planirano oko 100.000 m³/h u povlačenju te oko 70.000 m³/h u utiskivanju).

Primarna namjena podzemnog skladišta u Grubišnom Polju bit će pokrivanje vršnih potreba za plinom u plinskom sustavu RH, ali će omogućiti i optimalno korištenje skladišta PSP Okoli (punu iskorištenost njegova radnog volumena) te povećati fleksibilnost cijeloga plinskog sustava i sigurnost opskrbe plinom u RH.

UVJETNE INVESTICIJE U SUSTAV SKLADIŠTA PLINA

U sagledavanju potreba skladištenja prirodnog plina za potrebe tržišta RH, postojeće sezonsko skladište plina PSP Okoli i buduće (vršno) skladište plina Grubišno Polje zadovoljavaju srednjoročne potrebe.

Osim o domaćoj potrošnji i potražnji za prirodnim plinom, slika potreba skladišnih kapaciteta u budućem razdoblju vjerojatno će se znatnije promijeniti i ovisiti o drugim planiranim velikim projektima koji nisu direktno vezani uz podzemna skladišta plina i o njihovoj eventualnoj realizaciji. Prvenstveno se misli na realizaciju novih dobavnih pravaca plina, bilo izgradnjom LNG terminala u RH ili priključivanjem RH na nove transkontinentalne plinovode. Geostrateška pozicija RH u odnosu na neke od tih projekata, prvenstveno projekt LNG u Omišlju i Jonsko-jadranski plinovod (IAP), otvara mogućnosti znatnog tranzita prirodnog plina kroz RH. Time bi se promijenila i situacija u kojoj RH više ne bi bila na kraju svih tokova prirodnog plina u europskom okruženju već na značajnom tranzitnom pravcu što bi posredno moglo povoljno utjecati i na veće potrebe i razvoj sustava skladišta prirodnog plina na teritoriju RH.

U tom kontekstu realno je u dugoročnom razdoblju planirati nove dodatne kapacitete skladištenja prirodnog plina u obliku izgradnje još jednog podzemnog skladišta. Svakako bi se trebali istražiti svi potencijalni lokaliteti, prvenstveno iscrpljena plinska ležišta u RH. Trenutno ograničavajući faktor u tom kontekstu je to što su gotovo sva eksploatacijska polja u RH još uvijek pod koncesijom za proizvodnju ugljikovodika, odnosno nedostupna su za stručno i tehnološko razmatranje za prenamjenu u skladište plina.

Iako je postojeće skladište PSP Okoli realiziranim investicijskim projektima u proteklom razdoblju znatno poboljšalo svoje radne karakteristike, moguća su i određena daljnja poboljšanja. Prvenstveno se tu vidi prostor u povećanju energetske učinkovitosti procesa u vidu iskorištavanja trenutno otpadne toplinske energije koja nastaje u tehnološkom procesu, kao i eventualnog iskorištavanja energije visokog tlaka u procesu redukcije tlaka. U srednjem do dugoročnom razdoblju trebala bi se razmotriti i opcija izrade novih kanala bušotina, što u svrhu povećanja kapaciteta, što kao zamjenske bušotine za postojeće stare bušotine. Eventualno bi se u tu svrhu mogao djelomično iskoristiti i postojeći bušotinski fond (izradom tzv. "re-entry" bušotina).

9. VAŽNI POSLOVNI DOGAĐAJI NAKON 31. 12. 2017. GODINE

- Dana 16. veljače 2018. godine donesen je novi *Zakon o tržištu plina* (NN 18/18). Navedenim Zakonom na razdoblje do 31. ožujka 2021. godine opskrbljivači koji su u obvezi javne usluge opskrbe, stječu pravo na zakup skladišnih kapaciteta za potrebe javne usluge opskrbe, a PSP ima obvezu prioritete raspodjele skladišnih kapaciteta za potrebe opskrbe krajnjih kupaca iz kategorije kućanstava koji koriste javnu uslugu opskrbe, u skladu s odredbama podzakonskog propisa o kriterijima za stjecanje statusa zaštićenog kupca u uvjetima kriznih stanja u opskrbi plinom.
- PSP je u 2014. godini, temeljem *Zakona o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske* (NN 133/13), prijavilo projekt izgradnje podzemnog skladišta plina na EP Grubišno Polje za proglašenje strateškim investicijskim projektom. U međuvremenu je u izvođenju projekta, uslijed određenih objektivnih okolnosti, došlo do promjena i odstupanja u koncepciji i realizaciji projekta u odnosu na navedeno i opisano u prijavi iz 2014. godine. Stoga je u prosincu 2017. godine napravljena novelacija prijave prema Centru za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija u obliku novog popunjenog obrasca prijave te dostave nove dokumentacije projekta.

Dana 23. veljače 2018. godine održana je sjednica Povjerenstva za procjenu i utvrđivanje prijedloga strateških projekata nadležnog Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, na kojoj je donijeta odluka o uvrštenju predmetnog projekta na listu strateških projekata (Rješenjem od 26. veljače 2018. godine). Također je donijeta odluka i rješenje o osnivanju Operativne skupine za pripremu i provedbu projekta te o imenovanju voditelja Operativne skupine.